

FAGSKOLEN OSLO AKERSHUS

STUDIEPLAN

FHH50D

Demens og alderspsykiatri

For personell med videregående
opplæring i helse- og omsorgsektoren

Fagskolen Oslo Akershus
Stuedsted: Bjørkelangen og Rud
Godkjent Nokut: 28.06.2013
Sist revidert:

Oslo kommune

AKERSHUS
fylkeskommune

Innhold

1	GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I HELSE- OG OPPVEKSTFAG	4
1.1	MÅL MED UTDANNINGENE INNEN HELSE- OG OPPVEKSTFAG	6
	BEGREPSAVKLARING	6
1.2.1	<i>Demens og alderspsykiatri</i>	6
1.2.2	<i>Verdighetsbegrepet</i>	7
1.2.3	<i>Innovasjon</i>	7
1.3	MÅL FOR FAGSKOLEUTDANNING I DEMENS OG ALDERSPSYKIATRI	7
1.3.1	<i>Læringsutbytte for fagskoleutdanning i Demens og alderspsykiatri</i>	7
1.3.2	<i>Skjematisk oversikt over læringsutbytte for utdanningen, Demens og alderspsykiatri</i>	8
1.4	VERDIGRUNNLAG OG KUNNSKAPSSYN	9
	MÅLGRUPPE FOR UTDANNINGEN	9
1.5.1	<i>Bruk av kompetanse etter gjennomført fagskoleutdanning</i>	9
1.6	OPPTAKSKRAV	9
	REALKOMPETANSEVURDERING	9
1.7.1	<i>Søkere med utenlandsk utdanning</i>	10
1.8	POENGBEREGNING OG RANGERING	10
2	ORGANISERING AV STUDIET	11
2.1	SKJEMATISK GJENNOMFØRINGSMODELL FOR DEMENS OG ALDERSPSYKIATRI, DELTID OVER 2 ÅR:	11
3	SAMMENHENG MELLOM TEORI OG PRAKSIS	11
3.1	ARBEIDSFORMER OG METODER I STUDIET	12
3.1.1	<i>Problembasert læring (PBL)</i>	12
3.1.2	<i>Veiledning, refleksjon og ansvar for egen læring</i>	12
3.1.3	<i>Basisgrupper</i>	13
3.1.4	<i>Prosjektarbeid</i>	13
3.2	PRAKSIS	13
3.2.1	VEILEDNING I PRAKSISPERIODEN	14
4	ARBEIDSKRAV I TEORIMODULENE.....	14
5	VURDERING	15
5.1	VURDERINGSGRUNNLAG	15
	GJENNOMFØRING AV VURDERINGSPROSESSEN	15
	FØLGENDE VURDERINGSFORMER BENYTTES.....	15
5.3.1	<i>Beskrivelse av de enkelte karaktertrinn</i>	15
5.3.2	<i>Mappevurdering</i>	16
5.4	KRITERIER FOR VURDERING AV ARBEIDSKRAVENE	16
5.4.1	<i>Følgende kriterier og krav anvendes ved vurdering</i>	16
5.4.2	<i>Vurdering i praksisperioden</i>	17
5.4.3	<i>Dokumentasjon</i>	17

6	OVERSIKT OVER MODULER OG TEMAR MED MÅL, SENTRALE TEMA OG LITTERATUR	17
6.1	EMNE 1: FELLES GRUNNLAG FOR FAGSKOLEUTDANNINGENE I HELSE- OG SOSIALFAGENE	18
6.1.1	<i>Overordnet Læringsutbytte Emne 1 – Generell del</i>	18
6.1.2	<i>Tema og litteratur Emne 1 – Generell del</i>	18
6.1.3	<i>Arbeidskrav Emne 1 – Generell del</i>	20
6.1.4	<i>Læringsutbyttebeskrivelse Emne 1 – Generell del</i>	21
6.2	EMNE 2 NATURLIG ALDRING OG ALDERDOMMENS UTFORDRINGER	22
6.2.1	<i>Overordnet Læringsutbytte Emne 2 - Naturlig aldring og alderdommens utfordringer</i>	22
6.2.2	<i>Tema og litteratur Emne 2 – Naturlig aldring og alderdommens utfordringer</i>	22
6.2.3	<i>Arbeidskrav Emne 2 - Naturlig aldring og alderdommens utfordringer</i>	23
6.2.4	<i>Læringsutbyttebeskrivelse Emne 2 – naturlig aldring og alderdommens utfordringer</i>	24
6.3	EMNE 3 DEMENS OG PSYKIATRISKE LIDELSER HOS ELDERE	25
6.3.1	<i>Overordnet Læringsutbytte Emne3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre</i>	25
6.3.2	<i>Tema og litteratur Emne 3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre</i>	25
6.3.3	<i>Arbeidskrav Emne 3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre</i>	26
6.3.4	<i>Læringsutbyttebeskrivelse Emne 3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre</i>	28
6.4	EMNE 4 ORGANISERING, SYSTEM OG LEDELSE	29
6.4.1	<i>Overordnet Læringsutbytte Emne 4 - Organisering, system og ledelse</i>	29
6.4.2	<i>Tema og litteratur Emne 4 - Organisering, system og ledelse</i>	29
6.4.3	<i>Arbeidskrav Emne 4 - Organisering, system og ledelse</i>	30
6.4.4	<i>Læringsutbyttebeskrivelse Emne 4 - Organisering, system og ledelse</i>	31
6.5	UTVIKLINGSPROSJEKT/PRAKSISPERIODEN	32
6.5.1	<i>Overordnet læringsutbytte for utviklingsprosjekt/praksisperioden</i>	32
6.5.2	<i>Tema og litteratur for utviklingsprosjekt/praksisperioden</i>	32
6.5.3	<i>Arbeidskrav for utviklingsprosjekt/praksisperioden</i>	32
6.5.4	<i>Læringsutbyttebeskrivelse for utviklingsprosjekt/praksisperioden</i>	32
6.6	EMNE 5 FORDYPNINGSARBEID/HOVEDPROSJEKT	33
6.6.1	<i>Overordnet læringsutbytte – Emne 5 Fordypingsarbeid/hovedprosjekt</i>	33
6.6.2	<i>Tema og litteratur – Emne 5 Fordypingsarbeid/hovedprosjekt</i>	33
6.6.3	<i>Arbeidskrav - Emne 5 Fordypingsarbeid/hovedprosjekt</i>	33
6.6.4	<i>Læringsutbyttebeskrivelse - Emne 5 Fordypingsarbeid/hovedprosjekt</i>	34
7	AKTUELL LITTERATUR	35

1 GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I HELSE- OG OPPVEKSTFAG

Fagskolens opplæringstilbud i Norge er omfattende, for tiden 11 nasjonale planer, og skal være tilpasset samfunnets behov for svært mange typer fagkompetanse. Utdanningene er organisert i en rekke fagretninger med fordypninger. Plan for utdanning "Demens og alderspsykiatri" på fagskolenivå er utarbeidet i samarbeid med faglig ansvarlige i Bærum kommune, Fagskolen Oslo Akershus og faglærere i Helse- og oppvekstfag i Akershus fylkeskommune. Studieplanen er utviklet med sikte på å gi helsefagarbeidere med videregående opplæring, mulighet til en videreutdanning som kan styrke deres kompetanse i møte med nye og utvidede arbeidsoppgaver i helse- og omsorgstjenesten.

Helse- og omsorgssektoren står overfor store utfordringer i årene framover. Endringer i befolkningsmessige forhold og en samfunnsutvikling med økende etterspørsel etter alle typer helse- og omsorgstjenester utfordrer velferdssamfunnet. Demensplanen 2015, en delplan til Omsorgsplanen 2015 og en oppfølging av stortingsmelding 25 (2005-2006) mestring, muligheter og mening. Demensplanen 2015 påpeker blant annet behovet for økt kompetanse blant fagfolk for å kunne gi et omsorgstilbud som er godt tilpasset mennesker med demenslidelse og deres pårørende. Det er derfor viktig å kunne rekruttere, utdanne og beholde kompetent fagfolk. Fagskoleutdanning for helse- og omsorgspersonell vil kunne gi en spisskompetanse for ansatte i sektoren.

Sentrale styringsdokumenter legger føringer for en satsing på kompetanseheving i den kommunale helse- og omsorgstjenesten:

Dette er for eksempel:

"Kompetanseløftet 2015", har som mål å skaffe tilstrekkelig personell og nødvendig fagkompetanse til den kommunale helse- og omsorgstjenesten. I handlingsprogrammet legges det vekt på at videreutdanning av personell gjennom fagskoleordning er spesielt viktig for å øke kompetanse. (St.meld.nr. 25 2005-2006 Mestring, muligheter og mening).

Fagskoleutdanningene er nært knyttet til arbeidslivets kompetansebehov og er derfor særlig relevant for utfordringene for kommunene.

"Et nyskapende og bærekraftig Norge", St.meld. nr. 7 (2008–2009). Her påpeker regjeringen stor betydning for innovasjon i offentlig sektor. Det økte antall eldre i årene fremover vil påvirke både arbeidsoppgavene og utgiftene i offentlig sektor. Innovasjon og omstilling vil være en nøkkel for å få dette til. Helse- og omsorgssektoren må derfor utnytte ressurser ved å arbeide smartere og finne nye løsninger. I mange tilfeller kan innovasjon i offentlig sektor bidra til økt verdiskaping i næringslivet.

"Innovasjon i omsorg", NOU 2011: 11. Her påpekes viktigheten av innovasjon, som det nye og ukjente, inn i den forutsigbare og trygge omsorgen. Tanken er å bruke kunnskap om teknologi inn i ny sammenheng eller at det brukes på en ny måte. Innovasjon i omsorg er viktig i arbeidet for verdier som deltagelse, uavhengighet, selvstendighet, verdighet og normalisering.

"Morgendagens omsorg", Meld. St. 29, kapittel 8 (2012-2013) er med på å legge føringer for utvikling av helse- og omsorgstjenestene. Den er ment å gi helse- og omsorgstjenestens brukere nye muligheter til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom, problemer eller funksjonsnedsettelse.

”Samhandlingsreformen”, Meld. St. 47 (2009) – medfører endring i ansvar- og oppgavefordeling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.

Fagskoleutdanningene innen Helse- og sosialfag går normalt over ett år som heltidsstudium. Alle som fullfører og består utdanningen, vil få vitnemål. Studiet består av én generell del og én fagspesifikk del på fire emner, samt en praksisperiode. Fagskolen Oslo Akershus tilbyr fagskoleutdanningen i ”Demens og alderspsykiatri” som deltidsstudium over 4 semestre. Fullført studium gir 60 fagskolepoeng.

Lov om fagskoleutdanning ble vedtatt i 2003, revidert i 2007. Loven gjelder for den som tilbyr NOKUT - godkjent fagskoleutdanning. Lov om fagskoler definerer fagskoleutdanning:

Med fagskoleutdanning menes yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring, eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum to studieår. Med yrkesrettet utdanning menes utdanning som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. (§ 1. Formål og virkeområde)

Fagskoleutdanningene har et klart brukerperspektiv, skal være tverrfaglig og være rettet mot arbeidstakere med ulik faglig bakgrunn innen Helse- og oppvekstfagene i videregående opplæring.

Yrkesutøvelsen foregår i et samspill mellom praktiske erfaringer og relevant teori. Holdninger utvikles gjennom refleksjon rundt helse- og sosialfaglig yrkesutøvelse som er basert på en kombinasjon av praktiske erfaringer fra arbeid med mennesker og nyere relevant kunnskap om det helse- og oppvekstfaglige området. I tillegg er det nødvendig at man gjør vurderinger og fatter beslutninger på et juridisk og etisk holdbart grunnlag.

Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag (NUFHS) ble etablert i 2006. Nå Nasjonalt utvalg for helse- og oppvekstfag, NUFHO. Hovedintensjonen med nasjonale planer er å sikre et nasjonalt ensartet faglig nivå som også samsvarer med tilsvarende internasjonale utdanninger. Den generelle delen, som er felles for alle planene, er utarbeidet av NUFHO. Det skal bidra til at studentene utvikler nødvendig kunnskap og forståelse i en felles referanseramme for yrkesutøvere i helse- og omsorgstjenestene. Dette er et fundament for utvikling av felles holdninger, ferdigheter og profesjonalitet.

En sentral begrunnelse for å starte utdanningen med emne 1 som heter «Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfagene» er ønsket om et bedre samarbeid mellom alle ansatte innen helse- og omsorgssektoren. I tillegg er det et mål at studentene oppnår en breddekompetanse på tvers av faggrensene. De ulike temaene i emne 1 danner basis og skal gjennomføres før oppstart på de fagspesifikke emnene.

1.1 Mål med utdanningene innen Helse- og oppvekstfag

Utdanninger innen Helse- og oppvekstfag har et felles hovedmål:

Utdanningene skal utvikle studentene til reflekterte yrkesutøvere. Studentene skal etter gjennomført utdanning ha etablert et grunnlag for livslang læring og kontinuerlig omstilling.

Beskrivelse av overordnet læringsutbytte i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR):

Kunnskaper	Ferdigheter	Generell kompetanse
Kunnskaper er: - forståelse av teorier - fakta - begreper - prinsipper - prosedyrer innenfor fag - fagområder og/eller yrker	Ferdigheter er evne til å anvende kunnskap til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter: - kognitive - praktiske - kreative - kommunikative	Generell kompetanse er å kunne anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise: - samarbeidsevne - ansvarlighet - evne til refleksjon - kritisk tenkning i utdannings- og yrkessammenheng

1.2 Begrepsavklaring

Ved Fagskolen Oslo Akershus skal fagskoleutdanningen i Demens og alderspsykiatri bygge på helsefagutdanning på videregående opplæring.

Omsorg er en viktig del i arbeidet med personer med demens og alderspsykiatri. God omsorg bygger på et helhetlig menneskesyn hvor en møter det enkelte mennesket med respekt og verdighet og med innsikt i den enkeltes livsfortelling og sykdomshistorie.

1.2.1 Demens og alderspsykiatri

Demens er et hjerneorganisk syndrom, og er en fellesbetegnelse på en rekke sykkelige tilstander kjennetegnet ved ervervet kognitiv svikt, svikt i emosjonell kontroll og sviktende funksjonsevne i forhold til dagliglivets funksjoner. Demens debuterer vanligvis hos eldre over 70 år, men kan av og til forekomme hos langt yngre personer. Forekomsten av demens øker i takt med alderen, og er 5 % i aldersgruppen 70-74 år, mens den hele 35 % i gruppen 90 år og eldre. (Alderspsykiatri i praksis 2008)

Noen av de som får diagnosen demens utvikler personlighetsforandringer med manglende innsikt og dårlig dømmekraft, hemningsløshet, aggressivitet, følelsesmessig avstumpethet og mangel på empati. Angst, depresjon og psykotiske symptomer kan komme i tillegg. (Glemsk, men ikke glemt, 2007). De fleste sykdommer som fører til demens er progredierende og irreversible. Det vil si at den som er rammet gradvis vil fungere dårligere, og til slutt bli helt hjelpeløs. Det finnes pr. i dag ingen behandling som kan kurere demens. (Alderspsykiatri i praksis 2008).

Alderspsykiatriske sykdommer omfatter bl.a. depresjon, selvmordsfare, mani, angst, søvnproblemer, alkohol og legemiddelmisbruk, psykoser. Med andre ord de samme sykdommene som rammer i yngre år, men som likevel må sees i lys av at pasienten er eldre.

Dette fordi det må tas hensyn til samspillet mellom aldring, psykiatrisk og somatisk lidelse og bruk av legemidler når man skal diagnostisere og behandle. (Alderspsykiatri i praksis 2008). Disse lidelsene utgjør betydelige plager for bruker og pårørende, og kan forringe livskvaliteten vesentlig. Dette medfører økt behov for kompetanse hos helsepersonell på alle nivå.

1.2.2 Verdighetsbegrepet

«Mennesket er i seg selv unikt med hensyn til å kunne tenke, ha autonomi og verdighet» (Sindig, Halvorsen og Barbosa da Silva, 2009)

Kronprins Haakon tok initiativet til Global Dignity. Tanken bak Global Dignity er å sette fokus på den universelle retten alle mennesker har til å leve et verdig liv.(kongehuset.no)

«Fem prinsipper om verdighet:

1. Alle mennesker har rett til å leve et verdig liv.
2. Et verdig liv er å kunne bruke sine ressurser som menneske. En forutsetning for dette er å ha tilgang til et tilfredsstillende nivå av helsetjenester, utdanning, inntekt og sikkerhet.
3. Verdighet er å ha frihet til å ta avgjørelser og treffe valg som berører eget liv – og oppleve at denne rettigheten blir møtt med respekt.
4. Verdighet bør være det styrende prinsipp for alle handlinger.
5. Vår egen verdighet henger nøye sammen med andres verdighet.»(kongehuset.no)

«Tjenester av god kvalitet sikres gjennom faglig kompetente medarbeidere, som møter den enkelte bruker med respekt og verdighet, og som kan omsette pålitelig kunnskap til god praksis.» (Demensplanen 2015)

1.2.3 Innovasjon

I Meld. St.7, «**Et nyskapende og bærekraftig Norge**», definerer regjeringen innovasjon som «en ny vare, en ny tjeneste, en ny produksjonsprosess, anvendelse eller organisasjonsform som er lansert i markedet eller tatt i bruk i produksjonen for å skape økonomiske verdier.» (Meld. St. 7, Et nyskapende og bærekraftig Norge)

I Meld. St. 29, «**Morgendagens omsorg**», blir begrepet innovasjon beskrevet som:

- kjent eller ny viten kombinert på en ny måte eller brukt i en ny sammenheng
- ideer omsatt til en bedre praksis som skaper merverdi
- driftig, dristig og eksperimenterende i formen
- en måte å forholde seg til oppgaver på – en kultur
- en prosess der resultatet ikke er kjent på forhånd

«Innovasjon er å skape noe nytt og handler om det å åpne framtida og utvide handlingsrommet gjennom å identifisere flere utveier, vise fram alternativer og finne nye spor og løsninger.» (Meld. St. 29, morgendagens omsorg)

1.3 Mål for fagskoleutdanning i Demens og alderspsykiatri

Yrkesutøvere med fagskole i «Demens og alderspsykiatri» skal ha en grunnleggende omsorgsevne til å kunne møte den enkelte bruker der han eller hun er på bakgrunn av innsikt i den enkeltes livsfortelling og sykdomshistorie. Mennesker med demens og alderspsykiatri er

ingen ensartet gruppe og som alle andre har de forskjellige behov og ulike interesser det er viktig å ta utgangspunkt i.

1.3.1 Læringsutbytte for fagskoleutdanning i Demens og alderspsykiatri

Læringsutbytte for kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i de enkelte modulene er beskrevet under hovedpunkt 5 i studieplanen. Fagskoleutdanningen i Demens og alderspsykiatri bygger på et helhetlig menneskesyn, der grunnholdningene respekt, ansvarlighet og profesjonalitet står sentralt. Studiet vektlegger et læringsutbytte som skal utvikle studentens yrkesutøvelse i tråd med dette.

1.3.2 Skjematisk oversikt over læringsutbytte for utdanningen, Demens og alderspsykiatri

Kunnskap	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • har god kjennskap til felles kunnskapsgrunnlag, referanseramme, verdier og lovverk for helse og sosialfagene • har kunnskap om normale aldringsprosesser og alderdommens utfordringer i dagens samfunn, samt rettigheter og rettsikkerhet for eldre • har kunnskap om alderspsykiatriske diagnoser og ulike typer demens, samt prinsipper og teorier for behandling og personsentrert omsorg • har kunnskap om kommunikasjonsteknikker, samhandling og forebyggende arbeid, samt kunnskap om lovverket og etiske prinsipper i samhandling med og omsorg for den eldre brukeren og dens pårørende. • har fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis • har god kjennskap til innovasjon, velferdsteknologi og personsentrert omsorg
Ferdigheter	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kommuniserer profesjonelt med brukere, pårørende og medarbeidere og tar medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om hjelpebehov og virkning av tiltak • identifiserer den eldre sine ressurser og behov • kan delta i observasjon, utredning og miljøbehandling. Kan se helheten i brukerens situasjon, og dermed ivareta de sammensatte behovene som brukeren og pårørende har • kan ivareta brukere med utfordrende atferd • har kompetanse til relevant observasjon, identifisere ressurser og behov hos brukeren og sette i verk tiltak. Har evne til kritisk og etisk refleksjon • kan systematisere, utvikle og formidle erfarings basert kunnskap

Generell kompetanse	<p>Studenten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifiserer etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk. • samarbeider med den eldre og pårørende slik at både mestring og brukermedvirkning ivaretas • kan delta i tverrfaglig samarbeid, kvalitetssikre og videreutvikle kunnskap og ferdigheter i, og forståelse for, fagfeltet på egen arbeidsplass • har evne til å samarbeide tverrfaglig og tverretatlig, samt samhandle med pårørende og andre i brukers næringsmiljø. • har utviklet og er bevisst sin profesjonelle kompetanse, sin kreativitet og sitt mot, og forvalter kompetansen og bidrar til faglig utvikling på egen arbeidsplass
----------------------------	---

Læringsutbyttet beskrevet og konkretisert under hvert enkelt emne.

1.4 Verdigrunnlag og kunnskapssyn

Arbeide med personer med demens- og alderspsykiatri må utføres på en måte som ivaretar deres helhetlige situasjon. Utdanningen bygger på et helhetlig menneskesyn, der grunnverdiene likeverd, respekt, nestekjærlighet, lojalitet, ansvarlighet og brukermedvirkning står sentralt for å fremme livskvalitet.

Studiet er tilrettelagt etter voksenpedagogiske prinsipper, med utgangspunkt i studentaktive arbeidsmåter og læringsformer. Studiet tar sikte på å knytte fagspesifikk teori til yrkesrettet praksis. Studiet har derfor en praksis/prosjektperiode som i hovedsak gjennomføres etter emne 4.

1.5 Målgruppe for utdanningen

Målgruppen for utdanningen er personer med videregående opplæring (fagbrev og/eller autorisasjon) innen Helse- og oppvekstfag.

1.5.1 Bruk av kompetanse etter gjennomført fagskoleutdanning

Fagskoleutdanning i Demens og alderspsykiatri gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Kompetanse etter endt utdanningen kan for eksempel benyttes innen kommunale helse- og omsorgstjenester som:

- Hjemmebasert omsorg

- Bo- og behandlingssenter, sykehjem og andre institusjoner
- Psykisk helsevern og andre spesialisthelsetjenester

1.6 Opptakskrav

- Fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/vitnemål fra relevant yrkesutdanning fra videregående skole som Helse- og oppvekstfag, aktivitørutdanning eller tilsvarende.
- Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve.
- Det kan gjøres opptak på grunnlag av realkompetansevurdering se punkt 1.7 nedenfor

1.7 Realkompetansevurdering

Søkere uten fagbrev kan tas opp til studiet på bakgrunn av realkompetansevurdering. Søker må da ha minst fem års relevant yrkespraksis (omregnet til heltidsstilling) eller skolegang. Vurderingen baseres på gjeldende utdanningsprogram i videregående opplæring for utdanningen på Vg3 nivå. Det må også kunne dokumenteres tilstrekkelig grunnlag i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram. Fra Vg1 og Vg2 skal realkompetansen tilsvare: Helsefremmende arbeid, Kommunikasjon og samhandling, og Yrkesutøvelse.

Realkompetanse er all den kompetansen en person har skaffet seg gjennom betalt eller ubetalt arbeid, etterutdanning, fritidsaktiviteter, organisasjonsarbeid og annet som kommer i tillegg til den kompetansen som er dokumentert gjennom grunnutdanningen.

Oversikt over relevant praksis og eventuelle obligatoriske tilleggskrav:

Minimum 5 års relevant yrkespraksis, omregnet til heltidsstilling, innen helse-, omsorg-, sosial- og undervisningssektor eller tilsvarende der søker har arbeidet med pasienter, elever, barn eller klienter. Organisasjonsarbeid eller annet relevant ulønnet arbeid teller også, samt militær-/siviltjeneste. Inntil 2 av de 5 årene kan erstattes av relevant videregående utdanning. Inntil 1 av de 5 årene kan erstattes av omsorg for barn. Overlapping i tid er ikke mulig.

Dokumentasjonskrav:

- dokumentasjon på fullført utdanning som viser lengde og nivå på utdanning, teori og praksis
- dokumentene må være oversatt til norsk eller engelsk
- dokumentasjon på arbeidspraksis fra utlandet eller Norge kan være et krav eller en fordel

All praksis, utdanning, autorisasjon, kurs mm må dokumenteres med attesterte kopier. Attester for praksis må angi lengde på arbeidsforholdet, stillingsprosent og innhold på arbeidet.

Søkerens egenvurdering, jfr egenerklærings skjema, fås ved henvendelse Fagskolen Oslo Akershus. I en egenerklæring forklarer du hvorfor du mener du kan gjennomføre studiet, og hva din motivasjon for å søke dette studiet er.

1.7.1 Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge.

Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i de fellesfag tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram. Den faglige opplæringen må gi relevant opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge. Søkere må ha kunnskaper i norsk tilsvarende test for høyere nivå (Bergenstesten).

1.8 Poengberegning og rangering

Det gis gjennomsnittlig karakterpoeng av karakterene i alle fag på Vg1 og tverrfaglig eksamen (reform 94) eller Vg2 (Kunnskapsløftet)

- Relevant praksis utover det generelle grunnlag for opptak gir 1 poeng pr md
- Fagprøve med ”bestått meget godt” gir 25 poeng
- Fagprøve i annet fag utover det generelle opptakskrav, inklusive praksistid gir 50 poeng

Ved lik poengsum skal det kjønn som er underrepresentert i det yrket eller den profesjon opplæringen skal føre fram til, kvoteres.

2 ORGANISERING AV STUDIET

Utdanningen i Demens og alderspsykiatri er et 38 ukers heltidsstudium som gjennomføres som et deltidsstudium over 76 uker, tilsvarende fire semestre.

Studiet er delt inn i moduler/emner. Det er også mulig for studenter å søke om fritak for et eller flere emner dersom de kan dokumentere at de har tilsvarende emner fra før.

2.1 Skjematisk gjennomføringsmodell for Demens og alderspsykiatri, deltid over 2 år:

	Fagskolepoeng	Uker helår	Uker deltid	Undervisning 6 timer/ uke	Veiledning 2 timer/uke	Praksis	Selvstudium 12 timer/uke
Emne 1	14	8	16	96	32		192
Emne 2	9	5	10	60	20		120
Emne 3	15	9	18	108	36		216
Emne 4	9	6	12	72	24		144
Emne 5	13	5	10	60	20		120
Praksis			10				
Praksis 2 skolesamlinger						12	

Praksisveileder lærer						6	
Praksisveileder arbeidsplass						20	
Praksis: "Her og nå" veiledning selvstudium						312	
Sum	60	38 inkl. praksis	76	396	132	350	792
Sum for hele studie							1670

3 SAMMENHENG MELLOM TEORI OG PRAKSIS

Studier av teori har til hensikt å gi studenten kunnskaper som er nødvendig for at han/hun skal utvikle ferdigheter innen fagområdet. Formålet er også å utvikle holdninger til egen yrkesutøvelse gjennom en refleksjon rundt forholdet mellom teori og praksis. Kunnskapen blir vurdert gjennom arbeid med arbeidskrav, avsluttende eksamen med muntlig redegjørelse, og i praksis. Valgt litteratur står oppført under hver teorimodul. Det er også en liste med anbefalt litteratur. Teoriundervisningen og veiledningen har et omfang på ca 8 timer /uke. Studenten har ansvar for å delta aktivt i opplæringen.

For å sikre fagskoleutdanningens yrkesretting, kan skolen inngå avtale med ansatte fra ulike praksisfelt som eksterne forelesere i ulike emner. Foreleserne samarbeider med lærerne om planlegging av faglig innhold og arbeidsformer.

3.1 Arbeidsformer og metoder i studiet

Undervisningen bygger på moderne pedagogiske prinsipper, med fokus på studentaktive læringsformer. Et viktig pedagogisk prinsipp gjennom hele studiet er studentens ansvar for egen læring. Det innebærer at studenten er mottagelig for undervisning og aktivt oppsøker læringssituasjoner og læringsarenaer. Skolens har ansvar for å tilrettelegge for læring og å støtte/veilede studenten i læreprosessen.

Arbeidsformene skal gi trening i å søke kunnskap, kritisk tenkning og problemløsning. Arbeidsmetoder som anvendes i studiet er forelesninger, dialogpreget undervisning, muntlig framlegg, presentasjoner, prosjektarbeid med tverrfaglig fokus, praksis, refleksjon over eget arbeid og selvstudium med nettstøtte, ulike former for arbeid i grupper, som for eksempel rollespill evt. med bruk av video. Arbeidskrav er studentoppgaver som løses individuelt eller i gruppe. Dette forutsetter at studenten deltar aktivt i eget læringsarbeid og samarbeider med andre.

Studentens læring følges opp gjennom veiledning og underveisvurdering individuelt og i gruppe. Læringsarbeidet støttes med bruk av digital læringsplattform. Studenten får egen opplæring i bruk av PC og digitale læremidler for eksempel Word, Power Point og Excel av lærere og IKT ansvarlig. IKT ansvarlig er tilgjengelig resten av studiet når studentene har behov for hjelp og veiledning.

Bruk av ulike pedagogiske metoder skal legge til rette for:

- aktiv deltakelse fra studentene og støtte til deres egne initiativ

- arbeid med virkelighetsnære problemstillinger fra praksisfeltet og aktuell teori
- fagforståelse, refleksjon over egen praksis og etiske problemstillinger som motiverer til læring, utvikling og etisk bevissthet
- studentmedvirkning i beslutningsprosesser som angår gjennomføringen av studiet
- tverrfaglig erfaring for å øke forståelsen og respekt for eget og andres fagfelt

For hvert emne er det beskrevet overordnet og konkretisert læringsutbytte. Lærer skal sammen med studenten finne mål for å oppnå det konkretiserte læringsutbyttet for det enkelte emne.

3.1.1 Problembasert læring (PBL)

En problembasert læringsform tar utgangspunkt i at studenten skal bruke egne erfaringer fra arbeidslivet (casebasert). Denne læringsformen er godt egnet for å knytte teori og praksis sammen for voksne med yrkes- og livserfaring.

3.1.2 Veiledning, refleksjon og ansvar for egen læring

Studenten lager egne læringsmål og er aktiv i planlegging, gjennomføring og vurdering av måloppnåelse. Studenten skal selv aktivt søke og ta imot veiledning. Veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i arbeidet med barn og unge.

Lærerens rolle i fagskoleutdanningen er i stor grad knyttet til veiledning, underveisvurdering og tilrettelegging for læring. Refleksjon før, under og etter handling er vesentlig for at yrkesutøvelsen skal forbedres.

3.1.3 Basisgrupper

Ved studiestart etableres tverrfaglige basisgrupper på 4-6 studenter i hver gruppe. Erfaringsdeling og faglig refleksjon er et formål med arbeid i basisgrupper. Arbeidet i basisgrupper er obligatorisk og forpliktende. Gruppene arbeider med arbeidskrav, litteratur, refleksjon over egen læring og evaluering av studieopplegget.

3.1.4 Prosjektarbeid

Prosjektarbeid er en problemorientert arbeidsform. Lærestoffet er ikke gitt, det må studenten finne selv, men lærer gir veiledning gjennom hele arbeidet hvis det er behov for det. Studenter og lærer planlegger i fellesskap framdriften av prosjektet som skal resultere i et produkt eller en rapport som andre kan få del i. Et eksempel er at studentene beskriver innovasjonstiltak i den personrettede omsorg hos en bruker med demens. Studentene setter opp antagelser, forklaringer, årsakssammenhenger og utarbeider en problemformulering. Studenten finner ut hva han/hun allerede kan om temaet, for deretter å finne hva han/hun behøver av ny kunnskap. En problemstilling må besvares med mer enn å reprodusere fakta.

Studenten definerer problemstilling, planlegger og gjennomfører arbeidet fra idé til ferdig produkt. Faser i prosjektarbeid:

FASE 1	FASE 2	FASE 3	FASE 4	FASE 5	FASE 6	FASE 7	FASE 8
Introduksjon	Emnevalg	Problemformulering	Planlegging	Gjennomføring	Produktframstilling	Produktvurdering	Etterarbeid
Felles	Felles	Grupper/ind.	Grupper/ind.	Grupper/ind.	Felles/ind	Felles/ind	Felles
Prosjektarbeid som metode	Idémyldring	Finne relevante problemstillinger	Læringsmål	Innsamling av data/informasjon	Ferdigstille produkt	Vurdere eget produkt	Evaluering Hva fikk vi ut av prosjektet?
Velge hovedområde	Samordne emneforslag	Utarbeide konkrete arbeids-spørsmål	Metodevalg	Be- arbeiding	Velge presentasjonsform	Vurdere presentasjonen	Hva gjør vi nå?
Avklare ansvarsforhold	Velge tema og etablere grupper		Produktform Framdriftsplan	Underveis- vurdering og veiledning	Presentere resultater	Vurdere resultater i forhold til problemformuleringer og læringsmål	
Faglig introduksjon til tema	Bestemme omfanget av prosjektet		Plan for vurdering underveis				

3.2 Praksis

Praksisplassen må alltid godkjennes av skolen. Studentene utarbeider egne mål i samarbeid med veileder på praksisplassen. Målene for praksisperioden må gjenspeile innholdet i teorimodulene. Det kan velges mellom to ulike former for praksis:

1. *Praksisutplassering* på arbeidsplasser som tilbyr helsetjenester til mennesker med demens og alderspsykiatriske utfordringer, er egnet for studenter som ikke har sitt daglige arbeid innen fagfeltet.
2. *Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass* er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. I praksisperioden skal studentene gjøre et endringsarbeid/utviklingsarbeid innen fagfeltet Demens og alderspsykiatri på egen arbeidsplass etter bestemte retningslinjer. Praksis blir et felles ansvar for arbeidstaker og arbeidsgiver, og denne formen for praksis krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og veiledning. Studentene får synliggjort sin kompetanse innenfor egen organisasjon. Dette kan bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen samt at den enkelte arbeidstaker kan få endrede oppgaver og økt ansvar.

3.2.1 Veiledning i praksisperioden

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Underveisvurdering (formativ vurdering) skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, rammefaktorer og mål for

praksisperioden, studentenes læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse.

Veileder på praksisplassen må ha tilsvarende fagskoleutdanning eller høyere utdanning. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 2 timer pr uke. I tillegg gis det ”her og nå”- veiledning ved behov. Ved praksisgjennomføring som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass, bør minimum en dag i uken settes av til arbeid med prosjektet. Veileder på praksisplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet. Faglærer veileder studenten i arbeidet med dokumentasjon av utviklingsarbeidet. Læreren gjennomfører 3x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden.

Lærer er ansvarlig for å sikre at praksisveileder har kompetanse og føler seg trygg på hva ansvaret innebærer, å skulle veilede studenten i praksis. Dette innebærer at lærer inviterer alle praksisveilederne til skolen i forkant av praksisperioden for en gjennomgang av hva veiledning er, forventninger og krav til skolen, studenten og veileder gjennomgås. Studieplanen med praksisdokumentene sendes praksisplassen, avdelingsleder og praksisveileder i forkant for å gi mulighet til å sette seg inn i dokumentene før møtet. Kvalitet på informasjon øker gjerne når man er godt forberedt. Lærer gjennomgår studieplanen med praksisveileder og kriterier for krav til praksis, læringsutbytte og vurderingsordninger vil være i fokus. Det er viktig med god dialog mellom lærer og praksisveileder for å sikre best mulig læringsutbytte hos studentene.

4 ARBEIDSKRAV I TEORIEMNENE

I alle emnene skal studenten arbeide med obligatoriske arbeidskrav. Arbeidskravene er utformet som skriftlige oppgaver og er relatert til sentrale temaer innen studiets emner. Arbeidskravene utføres både individuelt og i gruppe. Arbeidskrav er obligatoriske skriftlige oppgaver, muntlig undervisning for medstudenter og muntlig framlegg for faglærer. Arbeidet med arbeidskravene skal bidra til:

- integrering av de ulike kunnskapsområdene som er nødvendige for å utvikle faglig kompetanse innen Demens- og alderspsykiatri
- å stimulere studenten til både å oppsøke og tilegne seg ny kunnskap og bidra til at studenten oppøver evne til faglig kommunikasjon og refleksjon med medstudenter og lærere
- å utfordre studenten til å sette seg inn i nytt fagstoff, bli bevisst på personlige verdier, reflektere over egne erfaringer i lys av teoretiske perspektiver og utvikle gode samarbeidsevner

Arbeidskravene skal godkjennes av fagskolen. Studenten får tilbakemelding / kommentarer fra lærer ut fra gitte kriterier (pkt. 5.4.1) innen 14 dager. Hvis et arbeidskrav ikke leveres til angitt tid, har studenten ikke krav på tilbakemelding, kun beskjed om det er godkjent eller ikke. Arbeidskravene skal leveres i samme semester som de er gitt.

Studenten skal gjennomføre til sammen 12 arbeidskrav i teoriemnene.

- Alle skriftlige arbeidskrav skal leveres i innleveringsmappe på Fronter
- Et arbeidskrav er godkjent når det tilfredsstillende retningslinjene som er angitt i ”Rammer” under det enkelte arbeidskrav, og karakteren er fra A-E, F er stryk.

- Ved fravær i forbindelse med muntlig framlegg, vil studenten måtte utføre framlegget på et senere tidspunkt, eller utarbeide et eget skriftlig arbeid.

5 VURDERING

5.1 Vurderingsgrunnlag

Det skal foretas en helhetlig vurdering av studentens samlede kompetanse (kunnskap, ferdighet og generell kompetanse). De enkelte emnene blir vurdert i henhold til rammer, arbeidskrav og fastsatte kriterier. Det settes en karakter for hvert avsluttede emne.

Praksisperioden vurderes innenfor de oppsatte krav og kriterier. Det skal også foretas en egen vurdering av avsluttende fordypingsemne, selv om denne i hovedsak vil utgjøre den skriftlige delen av eksamen.

5.2 Gjennomføring av vurderingsprosessen

Studenten vil få både underveisvurdering og sluttvurdering. Den skal dokumenteres og være både muntlig og skriftlig. Underveisvurderingen skal gi både studenten og læreren nødvendig informasjon om studentens faglige utvikling. Presise og relevante tilbakemeldinger skal motivere studentene til videre innsats og være til hjelp i læringsarbeidet.

Sluttvurderingen har til hensikt å dokumentere den kompetansen studenten har oppnådd ved avsluttet opplæring. Sluttvurdering gis både som vurdering av arbeidskrav og oppnådd læringsutbytte i det enkelte emne og den endelige vurdering av samlet kompetanse ved avsluttet studium. Grunnlaget for vurderingen er studieplanens beskrivelse av læringsutbytte.

5.3 Følgende vurderingsformer benyttes

- Karakterskalaen A-F
- Bestått eller ikke bestått (gjelder praksisperioden)
- Mappevaluering som metode

5.3.1 Beskrivelse av de enkelte karaktertrinn

En beskrivelse av de enkelte karaktertrinn legges til grunn for karaktersetting. Den beskriver kjennetegn på grad av måloppnåelse for kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Karakterskalaen synliggjør studentens kompetansenivå som betegnes med en bokstavkarakter. Karakterbetegnelsen ”Bestått/Ikke bestått” benyttes ved vurdering av praksisstudiet. Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå eksamen. Karakteren F innebærer at eksamen ikke er bestått.

Nivå	Symbol	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
Over middels grad av måloppnåelse	A Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	B Meget god	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Middels grad av måloppnåelse	C God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	D Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Under middels grad av måloppnåelse	E Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som stilles til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	F Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder kunnskaper, ferdigheter eller generell kompetanse

5.3.2 Mappevurdering

Mappevurdering er en metode for både underveisvurdering *for* læring og sluttvurdering *av* læring. Underveisvurdering innebærer at studentene samler dokumentasjon på planlegging, gjennomføring og refleksjon av eget arbeid i en digital mappe. Etter mappeinnlevering kan studenten åpne mappen igjen og forbedre arbeidet på bakgrunn av tilbakemelding fra læreren og fortsette arbeidet mot høyere måloppnåelse.

I sluttvurderingen av hver modul benyttes en utvalgsmappe. Det er studentenes samlede kompetanse ved slutten av opplæringen som skal danne grunnlaget for sluttvurderingen. Utvalgsmappen skal inneholde et utvalg av mappearbeider i modulen og et refleksjonsnotat.

5.4 Kriterier for vurdering av arbeidskravene

Vurderingskriteriene skal sikre rettferdighet og en vurdering som er faglig begrunnet. Kriteriene skal være en støtte for studentene når de arbeider med egne besvarelser, eller eventuelt gir respons til medstudenter.

5.4.1 Følgende kriterier og krav anvendes ved vurdering

Arbeidskravene og fordypningsoppgaven vurderes i forhold til kriteriene 1 - 6 nedenfor:

Kriterier	Krav
1. Faglig profil	Besvarelsen skal vise praktiske arbeidsoppgaver belyst og faglig begrunnet med relevant teori. Studenten skal beskrive egne funksjons- og ansvarsområder i forhold til aktuelle problemstillinger i yrkesutøvelsen.
2. Kunnskap	Besvarelsen viser at studenten kan finne frem i relevant litteratur og vise forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis.
3. Metodisk redegjørelse	Studenten skal vise selvstendig bruk av relevante kilder og utøve nødvendig kildekritikk. Besvarelsen må ivareta etiske retningslinjer som for eksempel anonymisering av data.
4. Utforming	Besvarelsen skal ha god skriftlig fremstilling med et klart og entydig språk. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med generelle retningslinjer for oppgaveskriving. Litteratur refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i egen litteraturliste.

5. <i>Selvstendighet og drøfting</i>	Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og begrunnelser slik at problemstillingen behandles saklig og kritisk. Besvarelsen skal vise evne til å analysere, drøfte og tolke på bakgrunn av faglige og etiske vurderinger. Sammenheng mellom teori og praksis skal belyses ved hjelp av praksiseksemppler.
6. <i>Oppgavelikhet</i>	Besvarelsen må ikke ha stor likhet med andre besvarelser, eller annet publisert materiale.

5.4.2 Vurdering i praksisperioden

Praksisperioden gjennomføres over ti uker. Vurdering av studentens innsats i praksisperioden foregår fortløpende. Det gjennomføres tre vurderingssamtaler i praksisperioden. Den første dreier seg studentens mål for praksisperioden. Halvveis i praksisperioden gjennomføres en underveisvurdering av disse målene. Den siste samtalen skal vurdere om målene for praksisperioden er nådd. Både underveisvurdering og sluttvurdering baseres på arbeidskrav knyttet til praksis og oppsatte kriterier for bestått praksis.

5.4.3 Dokumentasjon

Vitnemål utstedes for fullført studium. Vitnemålet skal omfatte de emnene som inngår i utdanningen og de karakterene som er oppnådd, samt fagskolepoeng for det enkelte emne. Hvis studenten har tatt enkeltemner, eller ikke har fullført eller bestått hele utdanningen, utstedes det emnebevis. På vitnemålets bakside beskrives innholdet i de gjennomførte emnene i samsvar med fagplanen.

Ved forespørsel fra studentene kan de få utlevert emnebevis/kompetansebevis etter fullført emne. Emnekarakterer bekjentgjøres etter Fagskolen Oslo Akershus sitt kvalitetssystem (Rutine for offentliggjøring av emnekarakter)

6 OVERSIKT OVER EMNER OG TEMA MED MÅL, SENTRALE TEMA OG LITTERATUR

Utdanningstilbudet består av fire teoriemner, et praksisemne på 10 uker og et fordypingsemne/hovedprosjekt. I dette avsnittet gis en beskrivelse av de ulike emnene:

1. overordnede læringsutbytte
2. oversikt over emner og litteratur
3. arbeidskrav
4. konkretisert læringsutbyttebeskrivelse som ikke er utfyllende, men ment som hjelp for lærer og student i arbeidet med planlegging og gjennomføring av læringsarbeidet

6.1 Emne 1: Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfagene

6.1.1 Overordnet Læringsutbytte Emne 1- Felles grunnlag

Kunnskap Studenten

kan:

- anvende et felles kunnskapsgrunnlag, referanseramme, verdier og lovverk for helse- og oppvekstfagene.

Ferdigheter:

Studenten kan:

- kommunisere profesjonelt med brukere, pårørende, foresatte, medarbeidere og andre aktuelle yrkesgrupper.

- ta medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om hjelpebehov og virkning av tiltak.
- se hvordan teori henger sammen med og påvirker praktisk handling.

Generell kompetanse:

Studenten kan:

- identifisere etiske utfordringer og dilemmaer, reflektere over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk.

6.1.2 Tema og litteratur Emne 1- Felles grunnlag

Semester	1. semester
Tema	<p>1a. Arbeidsformer og metoder i studiet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studieteknikk • Prosjekt- og utviklingsarbeid • Teori og erfarings basert kunnskapsbygging <ul style="list-style-type: none"> - problembasert læring (PBL) - mappevurdering • Refleksjon og refleksjonsmodeller • Aktiv læring • Informasjonsteknologi <p>1b. Helse- og sosialfagene i samfunnet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helse- og omsorgsfagets historie og utvikling • Utviklingen og forståelse av helse- og omsorgsbegrepet • Teorier og begreper innen Helse- og omsorgsfagene <p>1c. Etikk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menneskesyn og menneskeforståelse • Normer, verdier og verdioppfatninger • Menneskerettighetene • Etikk og moral • Samfunnsmessige perspektiv og utfordringer i helse- og omsorgssektoren sett i forhold til ulike verdier og normer • Yrkes- og profesjonsetikk • Lovverket (jf 1e) • Taushetsplikt • Brukermedvirkning og brukerstyring • Samtykkekompetanse <ul style="list-style-type: none"> – forholdet mellom frivillighet, makt, avmakt, tvang og kontroll <p>1d. Kommunikasjon og samhandling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonsteori • Samhandling • Veiledningsteori og pedagogiske prinsipper

- Personlig ansvar
- Relasjonskompetanse
- Konfliktåndtering
- Kultur
- Kommunikasjon i et omsorgs- og hjelperperspektiv

1e. Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk

- Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse- og omsorgspolitiske prioriteringer
- Stortingsmelding 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen
- Stortingsmelding 25 (2006) Mestring, muligheter og mening også kalt "Omsorgsplan 2015"
- Stortingsmelding 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg
- NOU (2011:11) Innovasjon i omsorg
- Levekår og folkehelse
- Lover og forskrifter som regulerer helse- og omsorgssektorens virkefelt
- Helse- og omsorgssektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- Offentlig og privat ansvar, omsorg, oppvekst og velferd
- Økonomi og finansiering
- Beslutningsmyndighet
- Finansieringsordninger
- Profesjonalisering i helse- og oppvekstsektoren

1f. Sosiologi og psykologi

- Familien som sosial og kulturell institusjon
- Nettverksteori og systemteori
- Sosialiseringsprosessen
- Grunnleggende psykologi med praktisk anvendelse
- Utviklingsteorier, livsløpet
- Gruppeprosesser
- Kulturelt mangfold
- Emosjoner
 - behov og motivasjon
- Forsvarsmekanismer
- Kriser

Litteratur	<p>Dalland, Olav (2012) <i>Metode og oppgaveskriving for studenter</i></p> <p>Grasaas, Kari Kruger, Sjursen, Marit og Stordalen, Jørn (2009), <i>Etikk og kommunikasjon</i>, Høyskoleforlaget. ISBN 978-82-7634-726-5</p> <p>Helgesen, Leif A., Grasaas, Kari K. og Sjursen, Marit (2016), <i>Psykologi og Sosiologi</i>, CAPPELEN DAMM, ISBN 978-82-02-42134-2.</p> <p>Molven, Olav (2012) <i>Helse og jus</i></p> <p>Eide, Hilde og Eide, Tom (2007) <i>Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk</i></p> <p>Helse og omsorgslover, www.lovdatab.no</p> <p>Håkonsen, Kjell Magne (2014) <i>Psykologi og psykiske lidelser</i></p> <p>SINTEF 2013, <i>Prosjektrapport Trygge spor</i></p> <p>St.mld.29 2012-2013, <i>Morgendagens omsorg</i></p> <p>NOU 2011:11, <i>Innovasjon i omsorg</i></p> <p>St.mld.25 2006, <i>Mestring, muligheter og mening</i> <u>Tilleggs litteratur:</u></p> <p>Andersen, Erling S og Schwenche, Eva (4. utgave 2012) <i>Prosjektarbeid en veiledning for studenter</i></p> <p>Renolen, Åse (2008) <i>Forståelse av mennesket – Innføring i psykologi for helsefag</i></p>
-------------------	--

6.1.3 Arbeidskrav Emne 1- Felles grunnlag

Emne 1 - Oppgave 1: Grunnlagstenkning, etikk, teorier, kommunikasjon, relasjon og samhandling.

Definer aktuelle begrep fra ovenstående tema. Beskriv en aktuell problemstilling på egen eller tenkt arbeidsplass. Bruk etiske prinsipper for å drøfte kommunikasjon som påvirker relasjon og samhandling mellom ansatte og bruker.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe.

Omfang: ca. 5 - 8 sider.

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1

Studentene får skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 1 – Oppgave 2: Stats- og kommunalkunnskap, lovverk, sosiologi, psykologi og veiledning.

a) Beskriv og gjennomfør en praktisk veiledningssituasjon.

Begrunn hvorfor det er viktig å kjenne til lovverket som regulerer din yrkesutøvelse. På hvilken måte kan din kunnskap om sosiologi og psykologi, menneske og samfunn, påvirke din måte å veilede brukeren på? Målgruppen for veiledningen kan være kolleger eller medstudenter.

b) Gi tilbakemelding med faglige begrunnelser på dine medstudenters undervisning

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe med tilhørende obligatorisk muntlig fremlegg.

Omfang: ca.5 - 8 sider.

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1

Skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 1 - Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt notat
Omfang: maks. 3 sider
Vurdering: Bestått ved innlevering
Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

6.1.4 Læringsutbyttebeskrivelse Emne 1- Felles grunnlag

Kunnskap	<p><i>Studenten skal etter fullført emne ha kunnskaper om:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• yrkesetikk gjennom kritisk og etisk refleksjon• kommunikasjon for å samhandle med brukere, foresatte, pårørende og samarbeidspartnere på en trygg og tillitsvekkende måte• veiledningsteori og kunne ta imot veiledning• konflikter og konflikttyper• helse- og omsorgsetaters oppbygging og funksjon og forstå betydningen av å ta medansvar for tverrfaglig og tverretattlig samarbeid• innovasjon, velferdsteknologi, personsentrert omsorg• kunnskap om andre yrkesgrupper innen helse- og oppvekstsektoren• sentrale lover og forskrifter som regulerer helse- og oppvekstetater
Ferdigheter	<p><i>Studenten skal etter fullført emne kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• benytte generell studieteknikk, prosjekt- og utviklingsarbeid og ha ferdigheter i IKT• kommunisere og samhandle om organisering av tiltak med utgangspunkt i brukernes behov• bruke kunnskaper i psykologi og sosiologi for å få større bevissthet om egen fungering for bedre å mestre samhandling med brukere, foresatte, pårørende og kollegaer• bruke kunnskaper om innovasjon og velferdsteknologi i personsentrert omsorg• ta yrkesetiske beslutninger på grunnlag av kritisk og etisk refleksjon• benytte aktuelt lov- og rammeverk for helse- og oppvekstsektoren i sin egen yrkesutøvelse• samarbeide og håndtere konflikter

Generell kompetanse	<p><i>Studenten skal etter fullført emne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ha generell kompetanse om og kunne anvende sentrale lover og forskrifter som regulerer helse- og omsorgstjenestene • kjenne til de utfordringer helse- og omsorgssektoren står overfor i dagens samfunn • kunne reflektere over pasienten og sin egen rolle i innovasjon, velferdsteknologi, personsentrert omsorg • kunne gjøre nødvendige etiske og moralske vurderinger i egen yrkesutøvelse • reflektere over og begrunne sitt arbeid i forhold til overordnede faglige og etiske perspektiver, samt kunne se sin egen yrkesrolle i et kritisk lys
----------------------------	--

6.1.5 Emne 2 Naturlig aldring og alderdommens utfordringer

6.1.6 Overordnet Læringsutbytte Emne 2 - Naturlig aldring og alderdommens utfordringer *Kunnskap:*

Studenten har:

- kunnskap om normale aldringsprosesser og alderdommens utfordringer i dagens samfunn
- kunnskap om rettigheter og rettssikkerhet for eldre *Ferdigheter:*

Studenten kan:

- identifisere den eldre sine ressurser og behov
- vurdere og iverksette tiltak for å fremme helse og forebygge sykdom og funksjonsnedsettelse *Generell kompetanse:*

Studenten kan:

- drøfte etiske utfordringer og begrunne sine vurderinger i arbeidet med eldre
- vurdere iverksatte tiltak i arbeidet mot økt livskvalitet

6.1.7 Tema og litteratur Emne 2 – Naturlig aldring og alderdommens utfordringer

Tema	<p>2a. Aldring</p> <ul style="list-style-type: none"> • synet på aldring og eldre mennesker i et historisk og fremtidsrettet perspektiv • demografi, psykologiske og biologiske aldersforandringer • kartlegge funksjonsnivå av fysisk, sansemessig, miljømessig, atferdsmessig og psykososial karakter • tap, ensomhet, isolasjon og sosiale nettverk • eldre sine opplevelse av sykdom, og det å være mottaker av hjelp • eldre som pårørende • ernæring og tannhelse • tilrettelegge av fysiske omgivelser ved blant annet tekniske hjelpemidler • innovasjon, velferdsteknologi og personsentrert omsorg <p>2b. Rettsikkerhet, lover og trygdeordninger</p> <ul style="list-style-type: none"> • lover og forskrifter knyttet til eldre og aldring • etiske dilemmaer knyttet til utredning, omsorg og behandling av personer med demens • overgrep mot eldre • etiske og juridiske rammer ved bruk av velferdsteknologi • kunnskaper om kommunehelsetjenesteloven og den enkeltes rettigheter <p>2c. Mestring, verdighet og deltagelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • mestringsstrategier for økt livskvalitet • empowerment, brukermedvirkning i dagliglivet • personorientert omsorg • innovasjon i omsorg • verdighet, livsglede og kreativitet <p>2d. Forebygge sykdom og funksjonsnedsettelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifisere ressurser og behov • iverksette og vurdere tiltak der det er egenomsorgssvikt • evaluere tiltak sammen med pasient/ bruker og pårørende
	<ul style="list-style-type: none"> • samarbeid med bruker og pårørende • egenomsorg og opplevelse av mestring • brukermedvirkning
Litteratur	<p>Brooker, Dawn (2013) <i>Personsentrert demensomsorg; Veien til bedre tjenester.</i></p> <p>Engedal Knut (2008) <i>Alderspsykiatri i praksis</i></p> <p>Helse og oppvekstlover, www.lovddata.no</p> <p>Helse- og omsorgsdepartementet (2013) <i>Morgendagens omsorg</i> St.mld.29 (20122013)</p> <p>Helse- og omsorgsdepartementet (2006) <i>Mestring, muligheter og mening</i> St.mld.25 (2006)</p> <p>Helse- og sosialdepartementet (2011) <i>Innovasjon i omsorg</i> NOU 2011:11</p> <p>Nortvedt, Per og Grimen, Harald (3.utgave 2009) <i>Sensibilitet og refleksjon, filosofi og vitenskap for helse</i></p> <p>SINTEF 2013 <i>Prosjektrapport Trygge spor</i></p> <p><u>Tillegglitteratur:</u></p> <p>Engedal, Knut og Kirkevold Øyvind (2002) <i>Makt og avmakt</i></p> <p>Hauge, Solveig og Jacobsen, Frode F. (2008) <i>Hjem, eldre og hjemlighet.</i></p>

	Helse- og omsorgsdepartementet (2009) <i>Samhandlingsreformen</i> St.mld.47 (20082009)
--	--

6.1.8 Arbeidskrav Emne 2 - Naturlig aldring og alderdommens utfordringer

Emne 2 - Oppgave 1: Aldring og dens utfordringer

- a) Start individuelt med å utarbeide en skisse til et undervisningsopplegg om nevnte tema.
- b) Gruppa bruker disse skissene til å utarbeide et felles undervisningsopplegg.
- c) Gruppa demonstrerer opplegget ved å undervise medstudenter (ca. 20 min.).
- d) Studentene gir en muntlig tilbakemelding på medstudenters arbeid og undervisningsopplegg.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe.

Omfang: 5 - 8 sider.

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1

Muntlig tilbakemelding på undervisningsopplegget fra medstudenter samt en skriftlig og muntlig tilbakemelding fra lærer.

Emne 2 – Oppgave 2: Mestring, verdighet og deltagelse

Definer begrepene ovenfor. Velg en aktuell situasjon på egen eller tenkt arbeidsplass. Drøft hvordan mestring, verdighet og deltagelse påvirker det forebyggende arbeidet.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares individuelt eller i gruppe.

Omfang: 5 – 8 sider.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-6, se pkt 5.4.1

Skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer

Emne 2 Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studentene levere et individuelt refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt notat
 Omfang: maks. 3 sider
 Vurdering: Bestått ved innlevering
 Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

6.1.9 Læringsutbyttebeskrivelse Emne 2 – naturlig aldring og alderdommens utfordringer

Kunnskap	<p><i>Studenten skal etter fullført emne ha kunnskaper om:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • innovasjon i muligheter og tilbud i lokalsamfunnet som kan ha betydning for økt livskvalitet • eldre menneskers situasjon i dagens samfunn • lover og forskrifter som regulerer tjenesten, trygde- og pensjonsrettigheter • rettsikkerheten til eldre mennesker ut ifra pasientrettighetsloven • forståelse for hvordan ulike former for sorg og tap kan gi psykiske og sosiale problemer og at funksjonsevne og livskvalitet påvirkes • forebyggende helsearbeid i forhold til eldre • personsentrert omsorg • pårørende sin situasjon
Ferdigheter	<p><i>Studenten skal etter fullført emne kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå nettverksarbeid i et perspektiv der integrering er sentralt • utvikle evne til kritisk og etisk refleksjon i forhold til å gi individrettet- og personorientert omsorg, og forstå eldre sine individuelle opplevelser av sykdom og aldring • samarbeide med bruker og pårørende • benytte sosialt nettverk i ulike mestringsstrategier for brukeren • ha forståelse for pårørende sin situasjon • ha ferdigheter i ”Empowerment” • evaluere tiltak sammen med pasient og pårørende og justere disse
Generell kompetanse	<p><i>Studenten skal etter fullført emne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • forstå viktigheten av å kjenne til pasientens sammensatte situasjon ved å inngå dialog med pasient og pårørende og bruke journal aktivt • vurdere og identifisere den eldre sine ressurser og behov på bakgrunn av en helhetlig forståelse og kartlegging • sette pasienten i sentrum • inkludere pårørende i alle faser av behandlingen

6.2 Emne 3 Demens og psykiatriske lidelser hos eldre

6.2.1 Overordnet Læringsutbytte Emne 3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre

Kunnskap:

Studenten har:

- kunnskap om de vanligste alderspsykiatriske diagnoser og ulike typer demens, samt prinsipper og teorier for behandling og omsorg
- kunnskap om viktige elementer i forebyggende arbeid innen alderspsykiatri og demensomsorg

Ferdigheter:

Studenten kan:

- delta i observasjon, utredning og miljøbehandling.
- se helheten i brukerens situasjon, og dermed ivareta de sammensatte behovene som bruker og pårørende har
- ivareta brukere med utfordrende atferd *Generell kompetanse:*

Studenten kan:

- møte og forstå brukere og deres pårørendes sammensatte situasjoner.

6.2.2 Tema og litteratur Emne 3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre

Tema	
	<p>3a. Personer med demens</p> <ul style="list-style-type: none">• årsaker til og konsekvenser av demens• kartlegging, vurdering, forebyggende tiltak, måter å samhandle og intervensjoner på• psykologiske og sosiale perspektiver og teorier relatert til demens• kommunikasjon og samhandling i personorientert omsorg for personer med demens• miljøarbeid – fysiske rammer og tilrettelegging, psykososialt miljø, metoder og aktiviteter• innovasjon i tilrettelegging for hjemmeboende personer med demens• dagaktivitetstilbud til personer med demens• yngre mennesker med demens• psykisk utviklingshemmede med demens• egen opplevelse av det å leve med demens <p>3b. Personer med psykiske lidelser</p> <ul style="list-style-type: none">• årsaker til og konsekvenser av psykiske lidelser• kartlegging, vurdering, forebyggende tiltak, måter å samhandle og intervensjoner på• kommunikasjon og samhandling med personer med psykiske lidelser• psykiske lidelser hos eldre (som psykoser, depresjoner, manipulative, angst, akutte forvirringstilstander, tvangslidelser, søvnproblemer, selvmord blant eldre)• miljøarbeid – fysiske rammer og tilrettelegging, psykososialt miljø, metoder og aktiviteter.• dagaktivitetstilbud til personer med psykiske lidelser• eldre og misbruk av rusmidler• selvmord

	<p>3c. Utfordrende atferd</p> <ul style="list-style-type: none"> • årsaker til og konsekvenser av utfordrende atferd, kartlegging, vurdering, forebyggende tiltak, måter å samhandle og intervensere på – kunnskap om lovverk for å forebygge tvang • utfordrende atferd hos personer med psykiske lidelser • etiske dilemmaer i arbeid med utfordrende adferd • bruk av tvang, etiske og juridiske retningslinjer, utfordringer og dilemmaer <p>3d. Forebyggende arbeid innen alderspsykiatri og demensomsorg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ernæring og fysisk aktivitet • aktiviteter • mestring og omstilling • sosialt nettverk • ulykkesforebyggende arbeid
Litteratur	<p>Berg, Grethe (2012) <i>Måltider er mer enn mat - personer med demens i dagaktivitetstilbud, temahefte</i></p> <p>Eide, Hilde og Eide, Tom (2007) <i>Kommunikasjon i relasjoner</i></p> <p>Engedal, Knut og Haugen, Per K (2006) <i>Demens fakta og utfordringer</i></p> <p>Engedal, Knut (2008), <i>Alderspsykiatri i praksis</i></p> <p>Helse- og omsorgsdepartementet (2015) <i>Demensplanen 2015 Den gode dagen. revidert handlingsprogram 2012 – 2015</i></p> <p>Jakobsen, Rita (2007) <i>Ikke alle vil spille bingo</i></p> <p>Larsen, Frode K. og Wigaard, Elisabeth (2009) <i>Utviklingshemming og aldring</i></p> <p>Oslo kommune Helseetaten (2012) <i>Almas hus – et velferdsteknologisk senter</i></p> <p>Rokstad, Anne M. og Smebye, Kari L. (2008) <i>Personer med demens: Møte og samhandling</i></p> <p>Rokstad, Anne M. (2012) <i>Bedre hverdag for personer med demens</i></p> <p>Rosness, Tor Atle (2014) <i>Tidstyven – hva det vil si å få demens i ung alder.</i></p> <p>Røkenes, Odd H. og Hansen, Per H. (2012) <i>Bære eller briste</i></p> <p>SINTEF 2013 <i>Prosjektrapport Trygge spor</i></p> <p>Vergemålsloven (2004) <i>Lov om vergemål for umyndige</i></p> <p><u>Tillegglitteratur:</u></p> <p>Hauge, Solveig og Jacobsen, Frode F. (2008), <i>Hjem, eldre og hjemlighet</i></p> <p>Norsk psykiatrisk forening (2010) <i>Plandokument for norsk psykiatri 2011 – 2020</i></p>

6.2.3 Arbeidskrav Emne 3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre

Emne 3 – Oppgave 1: Personer med demens

Utform en case med temaet og drøft hvordan helsearbeideren kan bidra til omsorg og forebyggende arbeid overfor bruker/ brukere med Demens.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares individuelt

Omfang: minimum 5 – 8 sider.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-6, se punkt 5.4.1

Skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 3 – Oppgave 2: Personer med psykiske lidelser

Velg en aktuell situasjon fra eget eller tenkt arbeidsplass. Drøft hvordan du kan bidra til økt egenomsorg og opplevelse av mestring for en bruker med en definert psykisk lidelse.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe

Omfang: 5 - 8 sider.

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1

Skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 3 – Oppgave 3: Utfordrende atferd

Definer begrepene ovenfor. Velg en aktuell situasjon på egen eller tenkt arbeidsplass. Drøft hvordan du kan kartlegge, planlegge, gjennomføre og vurdere forebyggende tiltak som fremmer livskvalitet og helse. Bruk en didaktisk relasjonsmodell.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe

Omfang: 5 - 8 sider.

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1

Skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 3 Refleksjonsnotat

Etter endt modul skal studenten levere et refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt notat

Omfang: maks. 3 sider

Vurdering: Bestått ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

6.2.4 Læringsutbyttebeskrivelse Emne 3 – Demens og psykiatriske lidelser hos eldre

Kunnskap	<p><i>Studenten skal etter fullført emne ha kunnskaper om:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• ulike forståelsesrammer, omsorgs og behandlingsmodeller• ulike typer demens• ulike psykiske lidelser som rammer eldre• utfordrende atferd i forbindelse med demens og psykiske lidelser• symptomer, diagnostiske metoder og differensial diagnostiske utfordringer• prinsipper, teorier og metoder for behandling og omsorg for personer med demens og eldre med psykiske lidelser• forebyggende helsearbeid i forhold til målgruppene• innovasjon og velferdsteknologi som kan møte den enkeltes brukers behov
Ferdigheter	<p><i>Studenten skal etter fullført emne kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• forebygge utfordrende atferd• møte utfordrende adferd på en faglig og ivaretagende måte• identifisere symptomer og begrunne sin oppfatning• møte personer med demens og psykiske lidelser med trygghet og verdighet• legge til rette for bruk av teknologi i den personsentrerte omsorg
Generell kompetanse	<p><i>Studenten skal etter fullført emne:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• ha kompetanse til å møte og forstå brukeren og pårørende sin sammensatte situasjon• innsikt i hvordan det er å være hjelpemottaker - den eldre sin opplevelse av demens og psykiske lidelser

6.3 Emne 4 Organisering, system og ledelse

6.3.1 Overordnet Læringsutbytte Emne 4 - Organisering, system og ledelse

Kunnskap:

Studenten har:

- kunnskap om tverrfaglig samarbeid innen demens og alderspsykiatri
- kunnskap om kommunikasjonsteknikker, relasjonskompetanse,

samhandling og forebyggende arbeid *Ferdigheter:*

Studenten kan:

- observere og identifisere ressurser og behov hos brukeren og sette i verk tiltak - undervise enkeltpersoner og grupper om temaer innenfor eget arbeidsområde og veilede i bruk av aktuelle verktøy og metoder knyttet til fagfeltet

- delta i tverrfaglig samarbeid, kvalitetssikre og videreutvikle kunnskap og ferdigheter i, og forståelse for, fagfeltet på egen arbeidsplass *Generell kompetanse:*

Studenten:

- er bevisst på hvordan både egen og andres kompetanse er nødvendig og utfyller

hverandre for å gi best mulig kvalitet på tjenestetilbudet

- har evne til kritisk og etisk refleksjon

6.3.2 Tema og litteratur Emne 4 - Organisering, system og ledelse

Tema	
	<p>4a. Aktører i pasientforløpet</p> <ul style="list-style-type: none">• pasienter og brukere• pårørende og familie• aktuelle tverrfaglige yrkesgrupper• hjelpe og støtteordninger <p>4b. Organisering og samhandling mellom aktørene i pasientforløpet</p> <ul style="list-style-type: none">• organisering og ledelse• helse- og sosialarbeid i forhold til miljø, nettverk, pleie og omsorg• samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten• samhandlingsreformens intensjoner og innhold• LEON – laveste effektive omsorgsnivå• nettverksorganisering• tverrfaglig samarbeid• aktuelt lovverk <p>4c. Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy</p> <ul style="list-style-type: none">• dagtilbud og tilbud i institusjon• yrkesrolle og identitet• miljøterapeutiske prinsipper• individuell plan• samarbeid med frivillige organisasjoner• saksbehandling• dokumentasjon og IKT <p>4d. Kommunikasjon og veiledning</p> <ul style="list-style-type: none">• kommunikasjons ferdigheter i møte med personer med demens og eldre med psykiatriske lidelser, samarbeid med bruker, familie og nettverk• kommunikasjonens betydning i faglig samarbeid• konflikthåndtering• veiledning og undervisning i forhold til pasient/brukere og pårørende

	<ul style="list-style-type: none"> • tverrfaglig samarbeid
	<ul style="list-style-type: none"> • kollegaveiledning • relasjonskompetanse, egenutvikling og selvrefleksjon • valg av ulike aktiviteter individuelt og i gruppe • kjenne til ulike metoder for tilnærming i gruppe og individuelt (for eksempel reminisens, minnekort med mer) • relasjonsdannelse mellom fagutøver, pasient/bruker og pårørende • relasjonen når utgangspunktet er tvang • håndtering av ulike følelser og reaksjoner • vedlikeholde allianse og kontaktforhold over tid
Litteratur	<p>Eide, Hilde og Eide, Tom (2007) <i>Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk</i></p> <p>Jakobsen Rita (2007) <i>Ikke alle vil spille bingo</i></p> <p>Jakobsen Rita og Homelien, Siri (2011) <i>Pårørende til personer med demens</i></p> <p>Lauvås, Kirsti og Lauvås, Per (2004) <i>Tverrfaglig samarbeid – Perspektiv og strategi</i></p> <p>Nordby H. (2012) <i>Etiske dilemmaer i helse og omsorgsarbeid</i></p> <p>Taranrød Liv B. (2012) <i>Mellom hjem og institusjon</i></p>

6.3.3 Arbeidskrav Emne 4 - Organisering, system og ledelse

Emne 4 – Oppgave1: Yrkesutøvelse og miljøarbeid

- a) Start individuelt med å utarbeide en skisse til et undervisningsopplegg om nevnte tema.
- b) Gruppa bruker disse skissene til å utarbeide et felles undervisningsopplegg.
- c) Gruppa demonstrerer opplegget ved å undervise medstudenter (ca. 20 min.).
- d) Studentene gir en muntlig tilbakemelding på medstudenters arbeid og undervisningsopplegg.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe.

Omfang: 5 - 8 sider.

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1

Muntlig tilbakemelding på undervisningsopplegget fra medstudenter samt en skriftlig og muntlig tilbakemelding fra lærer.

Emne 4 – Oppgave 2: Tverrfaglig arbeid

Beskriv en case fra et tverrfaglig samarbeid og drøft hvordan du som yrkesutøver kan gi nødvendig veiledning for å møte brukeren og deres foresatte/pårørendes utfordringer og behov.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe eller individuelt.

Omfang: 5 – 8 sider.

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1

Studenten får skriftlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 4 Refleksjonsnotat

Etter endt modul skal studenten levere et refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt.

Skriftlig individuelt notat
Omfang: maks. 3 sider
Vurdering: Bestått ved innlevering
Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

6.3.4 Læringsutbyttebeskrivelse Emne 4 - Organisering, system og ledelse

Kunnskap	<p><i>Studenten skal etter fullført emne ha kunnskap om:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• prinsipper for dagbehandling og betydning av lokale behandlingstiltak• miljøarbeid• ulike veiledningsmetoder• tverrfaglig samarbeid• LEON - prinsippet• lover, forskrifter og aktuelle rundskriv• kunnskap om brukermedvirkning
Ferdigheter	<p><i>Studenten skal etter fullført emne kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• bruke velferdsteknologi og tilrettelegge for miljøarbeid• anvende ulike veiledningsmetoder• ta initiativ til faglig ledelse og veiledning av kollegaer• planlegge, organisere, iverksette og evaluere tiltak i samarbeid med brukere, pårørende og kollegaer• ha relasjonskompetansen som bidrar til samarbeid med familie og nettverk• delta i faggrupper og videreutvikle kunnskaper og ferdigheter for fagfeltet på egen arbeidsplass• gjøre relevante observasjoner, dokumentere og rapportere• ta initiativ og legge til rette for tverrfaglig samarbeid• anvende og sette i verk tiltak i tråd med lover og forskrifter• anvende brukermedvirkning i individrettet- og personorientert omsorg
Generell kompetanse	<p><i>Studenten skal etter fullført emne:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• kunne reflektere over egne holdninger til temaene ovenfor• kunne erkjenne og utvikle sin personlige kompetanse; kreativitet og mot, samt styrke sin evne til videre utvikling• ha evne til kritisk og etisk refleksjon i utførelse av eget arbeid• være bevisst verdien av brukermedvirkning• ha forståelse for egen rolle i tverrfaglig team• kunne ta hensyn til alle tilgjengelige tjenester for å sikre kontinuitet i behandlingen

6.4 Utviklingsprosjekt/praksisperioden

Det er utarbeidet egne vedlegg med retningslinjer for henholdsvis praksisperioden og praksis gjennomført som utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass.

6.4.1 Overordnet læringsutbytte for utviklingsprosjekt/praksisperioden *Kunnskap:*

Studenten kan:

- sette teoretisk kunnskap fra utdanningen i sammenheng med praktiske ferdigheter *Ferdigheter:*

Studenten kan:

- se betydningen av tverrfaglig samhandling
- bidra aktivt med egen kompetanse
- ivareta eget fags særegenhet i en tverrfaglig sammenheng
- gi faglige begrunnelser av sin individrettede- og personorienterte omsorg

i sitt arbeid med personer med demens og alderspsykiatri *Generell kompetanse:*

Studenten kan:

- drøfte etiske utfordringer og utvikle egen relasjonskompetanse til brukere, pårørende og kolleger

6.4.2 Tema og litteratur for utviklingsprosjekt/praksisperioden

Semester	4.semester
Tema	<ul style="list-style-type: none">• praktisk prosjektarbeid som metode• lærestoffet er ikke gitt, det innhentes av studenten selv• studenten definerer og gjennomfører arbeidet fra idé til ferdig produkt
Litteratur	Dalland, Olav (2012), <i>Metode og oppgaveskriving for studenter</i> <i>Tillegglitteratur:</i> Andersen, Erling S. og Schwenche, Eva (4. utgave 2012), <i>Prosjektarbeid en veiledning for studenter</i>

6.4.3 Arbeidskrav for utviklingsprosjekt/praksisperioden Studenten skal stå ansvarlig for planlegging og gjennomføring av prosjektet. Ulike gjennomføringsmodeller er beskrevet i pkt. 3.1.4 og 3.2. Praksis kan gjennomføres på to hovedmåter:

- praksis på en arbeidsplass innenfor fordypningsområdet, se eget vedlegg om retningslinjer for praksisperioden
- et utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass, se nærmere beskrivelse i eget vedlegg

Rammer for praksis:

Fire arbeidskrav samt logg ved avsluttet praksis, se nærmere beskrivelse i eget vedlegg.

Rammer for praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass: Prosjektrapport, se nærmere beskrivelse i eget vedlegg

Vurdering gis etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1 på det skriftlige arbeidet. Praksisperioden vurderes med bestått/ikke bestått

6.4.4 Læringsutbyttebeskrivelse for utviklingsprosjekt/praksisperioden

Konkretisert læringsutbytte er beskrevet i egne vedlegg med retningslinjer for henholdsvis praksisperioden og praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass. Studenten skal dessuten i samråd med læreren og/eller veileder konkretisere sin egen læringsutbyttebeskrivelse i henhold til tema for utviklingsprosjekt/praksisperioden og den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen punkt 6.5.1.

6.5 Emne 5 Fordypningsarbeid/hovedprosjekt

6.5.1 Overordnet læringsutbytte – Emne 5 Fordypningsarbeid/hovedprosjekt

Kunnskap:

Studenten kan:

- tilegne seg kunnskaper gjennom fordyping innenfor et valgt tema
- innhente, vurdere og bearbeide teori *Ferdigheter:*

Studenten kan:

- systematisere, utvikle og formidle erfarings basert kunnskap
- vurdere og faglig begrunne ulike handlingsalternativer i sin individrettede- og personorienterte omsorg til mennesker med demens og alderspsykiatri
- bidra til at samarbeidet i gruppen legger til rette for at alle kan få utnyttet sin individuelle kompetanse

Generell kompetanse:

Studenten kan:

- reflektere og drøfte sammenhengen mellom relevant teori og egen praksis og benytte dette i samarbeid med andre

6.5.2 Tema og litteratur - Emne 5 Fordypningsarbeid/hovedprosjekt

Semester	4. semester
Tema	<ul style="list-style-type: none">• tema for fordypningsarbeidet skal være praksisrettet og konkret• fordypningsoppgaven skal være knyttet til ett eller flere emner i utdanningens moduler• tema for fordypningsarbeidet skal vise etisk refleksjon, faglig forståelse, bruk av relevant teori og erfaringer fra praksis
Litteratur	Dalland, Olav (2012), <i>Metode og oppgaveskriving for studenter</i> <i>Tillegglitteratur:</i> Andersen, Erling S. og Schwenche, Eva (4. utgave 2012), <i>Prosjektarbeid en veiledning for studenter</i>

6.5.3 Arbeidskrav - Emne 5 Fordypningsarbeid/hovedprosjekt

Fordypningsoppgaven er obligatorisk og gjennomføres i utgangspunktet i gruppe. Innen fastsatt tidspunkt må studenten ha levert forslag til fremdriftsplan med foreløpig problemstilling, metodevalg og litteratur. Dette godkjennes av veileder innen 14 dager. Besvarelsen innleveres til fastsatt tid i 4.semester. Erfaringer fra praksisperioden knyttes til fordypningsoppgaven.

Studentgruppa har tilbud om fire veiledningstimer i løpet av skriveperioden, hvorav to er obligatoriske. I tillegg kan det arrangeres oppgaveseminarer der studentene presenterer sine foreløpige arbeider for medstudenter og veileder. Hensikten er å gi felles veiledning og respons på foreløpig læringsutbytte, både for de som legger fram og de som er deltakere.

Vurdering av hovedprosjektet/fordypningsoppgaven:

Fordypningsoppgaven utgjør i hovedsak den skriftlige delen av utdanningens avsluttende eksamen, og skal vurderes i forhold til følgende kriterier:

- **Faglig rettet**

Oppgaven skal gjenspeile problemområder innen fordypningsområdet. Kompetanse fra studentenes basisfag skal komme til uttrykk.

- **Metodisk redegjøringskrav**

Det skal gjøres rede for metodevalg og vise evne til å finne fram kildestoff, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og til å vise saklig kildekritikk. Oppgaven må være utført i samsvar med gjeldende etiske retningslinjer. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med skolens/tilbyders retningslinjer for oppgaveskriving.

- **Selvstendighet**

Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og at temaet behandles saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.

- **Oppgavelikhet**

Besvarelsen må ikke ha påfallende likhet med andre besvarelser eller annet publisert materiale.

- **Karakterer**

Det gis en foreløpig skriftlig karakter på fordypningsoppgaven etter kriteriene 1-6, se punkt 5.4.1. ca. 14 dager etter innlevering

Rammer:

Skriftlig gruppebesvarelse.

Omfang: 20 – 25 sider

Vurdering:

- for å kunne fremstille seg til eksamen må studenten ha bestått teorimodulene og praksis/prosjektperioden
- fordypningsoppgaven skal vurderes av en intern og en ekstern sensor
- muntlig eksamen vurderes med en intern og en ekstern sensor
- endelig individuell eksamenskarakter settes etter gjennomført muntlig eksamen

6.5.4 Læringsutbyttebeskrivelse - Emne 5 Fordypingsarbeid/hovedprosjekt

Studentene skal i samråd med læreren konkretisere sin egen læringsutbyttebeskrivelse i henhold til tema for hovedprosjektet og den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for modulen.

7 AKTUELL LITTERATUR

Nedenfor er en samlet oversikt over litteratur. Det samlede sidetallet utgjør ca 3500 sider.

Berg, Grethe (2012) *Måltider er mer enn mat- personer med demens i dagaktivitetstilbud:* Temahefte. Tønsberg: Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse
ISBN: 9788280611857

Brooker, Dawn (2013) *Personsentrert demensomsorg; Veien til bedre tjenester*. Tønsberg: Aldring og helse.
ISBN: 9788280612236

Dalland, Olav (2012) *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal akademisk
ISBN: 9788205423985

Eide, Hilde og Eide, Tom (2007) *Kommunikasjon i relasjoner: Samhandling - konfliktløsning og etikk*. Oslo: Gyldendal akademisk
ISBN:9788205326897

Engedal, Knut (2008) *Alderspsykiatri i praksis*. Tønsberg: Aldring og helse. ISBN:
9788280610843

Engedal, Knut og Haugen, Per K. (2006) *Demens fakta og utfordringer*. Tønsberg: Aldring og helse
ISBN: 9788280611208

Grasaas, Kari Kruger, Sjursen, Marit og Stordalen, Jørn (2009), *Etikk og kommunikasjon*, Høyskoleforlaget. ISBN 978-82-7634-726-5

Haugen, Per K. (2012) *Demens før 65 år: fakta, utfordringer og anbefalinger: utviklingsprogram om yngre personer med demens: demensplan 2015: rapport*. Tønsberg: Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse
ISBN: 9788280611826

Helgesen, Leif A., Grasaas, Kari K. og Sjursen, Marit (2016), *Psykologi og Sosiologi*, CAPPELEN DAMM, ISBN 978-82-02-42134-2.

Helse- og omsorgsdepartementet (2006) *Mestring, muligheter og mening. Framtidas omsorgsutfordringer*. St.mld.25 (2005 – 2006) Oslo: Helse- og sosialdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet (2013) *Morgendagens omsorg* St.mld.29 (2012 – 2013) Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet (2015) *Demensplanen 2015 Den gode dagen*. Revidert handlingsprogram 2012 – 2015 Oslo: Helse- og sosialdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet (2009) *Samhandlingsreformen* St.mld.47 (2008-2009) Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og sosialdepartementet (2011) *Innovasjon i omsorg* NOU 2011:11 Oslo: Statens forvaltningstjeneste

Helse- og omsorgslover [online] URL: <http://www.lovdatab.no/>

Håkonsen, Kjell Magne (2014) *Psykologi og psykiske lidelser*. Gyldendal akademisk ISBN: 9788205448544

Jakobsen, Rita (2007) *Ikke alle vil spille bingo. Om teori og praksis i demensomsorgen på sykehjem*. Bergen: Fagbokforlaget.
ISBN: 9788245003277

Jakobsen, Rita og Homelien, Siri (2011) *Pårørende til personer med demens: om å forstå, involvere og støtte de pårørende*. Oslo: Gyldendal akademisk
ISBN: 9788205399372

Kunnskapsdepartementet (2012) *Utdanning for velferd. Samspill i praksis*. St.meld.13 (2011 - 2012) Oslo: Kunnskapsdepartementet

Larsen, Frode K. og Wigaard Elisabeth (2009) *Utviklingshemming og aldring: en lærebok*. Tønsberg: Aldring og helse
ISBN: 9788280611086

Molven, Olav (2012) *Helse og jus*. Gyldendal juridisk ISBN: 9788205427839

Nordby, Halvor (2012) *Etiske dilemmaer i helse- og omsorgsarbeidet*. Oslo: Gyldendal akademisk
ISBN: 9788205419490

Norsk psykiatrisk forening (2010) *Plandokument for norsk psykiatri 2011 – 2020*. Rauland [online]
<http://www.aldringoghelse.no/ViewFile.aspx?ItemID=2604>

Nortvedt, Per og Grimen, Harald (3 utg. 2009) *Sensibilitet og refleksjon, filosofi og vitenskap for helsefag*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Oslo kommune Helseetaten (2012) *Almas hus – et velferdsteknologisk senter* [online] URL:
http://www.helseetaten.oslo.kommune.no/eldre/geriatrik_ressurscenter/almas_hus/

Pasient og brukerrettighetsloven kapittel 4A (2009) Pasient og brukerrettighetsloven kapittel 4A [online] <http://www.helsedirektoratet.no/lover-regler/pasient-og-brukerrettighetslovenkapittel-4a/Sider/default.aspx> (01.01.2009)

Rokstad, Anne Marie M (2012) *Bedre hverdag for personer med demens: utviklingsprogram for miljøbehandling: demensplan 2015*. Tønsberg: Forlaget Aldring og helse ISBN: 9788280611888

Rokstad, Anne Marie M. og Smebye, Kari L. (2008) *Personer med demens: møte og samhandling*. Oslo: Akribe
ISBN: 9788279501077

Rosness Tor Atle (2014) *Tidstyven – hva det vil si å få demens i ung alder*. Tønsberg: Forlaget Aldring og helse
ISBN: 9788280612298

Røkenes, Odd H. og Hansen, Per-Halvard (3 utg. 2012) *Bære eller bryte. Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Bergen: Fagbokforlaget ISBN: 9788245013030

SINTEF (2013) Prosjektrapport Trygge spor [online] URL:
http://www.sintef.no/project/Velferdsteknologi/Trygge%20spor/Trygge%20spor%20rapport%20enklesider_lav%20oppl%c3%b8sning.pdf (23.1.2013)

Taranrød, Liv B (2011) *Mellom hjem og institusjon. Dagtilbud tilrettelagt for personer med demens: utviklingsprogram om dagtilbud og avlastningsordninger for personer med demens: demensplan 2015*. Oslo: Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse. ISBN: 9788280611567

Vergemålsloven (2004) *Lov om vergemål for umyndige* [online]
<http://www.lovdatabank.no/all/nl19270422-003.html> (01.07.2004) - (Ny vergemålslov trer i kraft 1.7.2013)

Tilleggs litteratur

Andersen, Erling S og Schwenche, Eva. (4. utgave 2012) *Prosjektarbeid en veiledning for studenter*, Oslo: NKI Forlaget.
ISBN: 9788256272303

Engedal, Knut og Øyvind Kirkevold m.fl. (2002) *Makt og avmakt*. Oslo: Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens ISBN: 9788291054902

Granli Åmodt, Laila (2003) *Den gode relasjonen*. Oslo: Gyldendal norske forlag
ISBN: 9788241707568

Hauge, Solveig og Jacobsen, Frode F. (2008) *Hjem, eldre og hjemlighet*. Oslo: Cappelen Damm AS
ISBN: 9788202283742

Renolen, Åse (2008) *Forståelse av mennesket – Innføring i psykologi for helsefag*. Bergen: Fagbokforlaget
ISBN: 9788276748512

Thoresen, Kristin og Myrvang, Vigdis H (2008) *Livsløp og hverdagsliv med utviklingshemning. Livsberetninger til personer med utviklingshemning og deres eldre foreldre*. Tønsberg: Aldring og helse
ISBN: 9788280611024

**RETNINGSLINJER FOR PRAKSIS GJENNOMFØRT SOM
UTVIKLINGSARBEID PÅ EGEN ARBEIDSPASS**

FORBEREDELSE – PLANLEGGING
GJENNOMFØRING
PRESENTASJON - DOKUMENTASJON

Innhold

1. PRAKSIS GJENNFØRT SOM UTVIKLINGSARBEID PÅ EGEN ARBEIDSPASS.....	3
1.1 OVERORDNET LÆRINGSUTBYTTE FOR UTVIKLINGSPROSJEKTET	3
1.2 LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSE	4
2. FORBEREDELSE OG PLANLEGGING.....	4
2.1 ORGANISERING	4
2.2 PROBLEMFØRMLERING OG MÅL.....	4
3. GJENNFØRING	5
3.1 TIDSRAMMER.....	5
3.2 TEMA	5
3.3 UNDERVEIS- OG SLUTTVERDERING.....	5
3.4 VEILEDNING	5
4. PRESENTASJON AV UTVIKLINGSARBEIDET	6
4.1 GENERELT.....	6
4.2 PLANLEGGING.....	6
4.3 PRESENTASJON PÅ ARBEIDSPLASSEN.....	6
4.4 PRESENTASJON FOR MESTUDENTER.....	7
5. DOKUMENTASJON.....	7
5.1 GENERELT.....	7
5.2 FRAMDRIFTSPLAN.....	7
5.3 PROSJEKTDAGBOK/LOGG.....	8
5.4 PROSJEKTMAPPE.....	8
5.5 PROSJEKTRAPPORT.....	8
5.6 VERDERING AV PRAKSIS SOM UTVIKLINGSARBEID PÅ EGEN ARBEIDSPASS	8

1 PRAKSIS GJENNOMFØRT SOM UTVIKLINGSARBEID PÅ EGEN ARBEIDSPASS

Retningslinjene i dette skrevet tar utgangspunkt i den generell del av *Nasjonale planer for ettårige fordypninger innen helse- og oppvekstfag ved fagskolene*. Praksis gjennomført som prosjekt på egen arbeidsplass er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. Studenter som velger denne ordningen må i praksisperioden gjøre et utviklingsarbeid på egen arbeidsplass innen fordypningsområdet for den aktuelle utdanningen. Utviklingsarbeidet skal gjennomføres etter bestemte retningslinjer. Studentene får synliggjort sin kompetanse innenfor egen organisasjon. Dette kan bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen samt at den enkelte arbeidstaker får andre oppgaver og økt ansvar. Praksis er et felles ansvar for arbeidstaker og arbeidsgiver, og denne formen for praksis krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og veiledning.

Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass innebærer:

- Forberedelse og planlegging
- Gjennomføring
- Presentasjon av utviklingsarbeidet
- Dokumentasjon og prosjektrapport

1.1 Overordnet læringsutbytte for utviklingsprosjektet

Kunnskap:

Studenten kan

- sette teoretisk kunnskap fra utdanningen i sammenheng med praktiske ferdigheter *Ferdigheter:*

Studenten kan:

- se betydningen av tverrfaglig samhandling
- bidra aktivt med egen kompetanse
- ivareta eget fags særegenhet i en tverrfaglig sammenheng
- gi faglige begrunnelser av sin individrettede- og personorienterte omsorg i sitt arbeid med personer med demens og/ eller alderspsykiatri *Generell kompetanse:*

Studenten kan:

- drøfte etiske utfordringer og utvikle egen relasjonskompetanse til brukere, foresatte, pårørende og kolleger

1.2 Læringsutbyttebeskrivelse

Kunnskap	<p><i>Studenten skal etter fullført utviklingsarbeid ha kunnskaper om:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • prosjektarbeid som metode og arbeidsform • fagstoff som er nødvendig for å gjennomføre utviklingsarbeidet
Ferdigheter	<p><i>Studenten skal etter fullført utviklingsarbeid kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • arbeide med en konkret problemstilling som er mest mulig realistisk i forhold til oppgaver studentene kan forvente å møte i framtidige arbeidssituasjoner • jobbe målrettet og holde tidsfrister • finne kreative og hensiktsmessige løsninger på utfordringer • presentere resultat av eget arbeid
Generell kompetanse	<p><i>Studenten skal etter fullført modul:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ha generell kompetanse i å vise ansvarlighet for egen læring, • ha generell kompetanse i fordeling og samordning av arbeidet i et utviklingsarbeid

Studenten skal dessuten i samråd med læreren og/eller veileder konkretisere sin egen læringsutbyttebeskrivelse i henhold til tema for utviklingsprosjekt/praksisperioden og den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen i pkt 1.1.

2. FORBEREDELSE OG PLANLEGGING

2.1 Organisering

Det er viktig at et utviklingsprosjekt er godt forankret på egen arbeidsplass. Det forutsetter grundig forberedelse. Veileder og/eller avdelingsleder bør derfor være med i planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet. Studenten bør også involvere egne kolleger under hele eller deler av utviklingsarbeidet. På den måten kan studenten få erfaring med å ta initiativ, planlegge, gjennomføre og evaluere utviklingsarbeid i samarbeid med andre.

2.1 Problemformulering og mål

Før det konkrete arbeidet med utviklingsprosjektet starter, skal det utarbeides en problemformulering der arbeidet avgrenses og presiseres. Dette skjer i et samarbeid mellom studenten, lærer og veileder og/eller avdelingsleder på arbeidsplassen. Avgrensningene bør være så presise at det gir tydelige rammer for utviklingsprosjektet.

Mål for utviklingsprosjektet bør utformes slik at resultatet er målbart når utviklingsprosjektet er fullført.

3. GJENNOMFØRING

3.1 Tidsrammer

Utviklingsarbeidet gjennomføres innenfor rammen av praksisperioden som er ti uker. Anbefalt omfang for arbeid med planlegging og gjennomføring av utviklingsprosjektet er en dag i uka, men det er student og arbeidsgiver som må avklare tidsrammen for dette. Det er obligatorisk frammøte i praksisperioden både på arbeidsplassen og på samlinger på skolen i løpet av den samme perioden.

3.2 Tema

Studenten gjennomfører endringsarbeid/utviklingsarbeid med utgangspunkt i et utviklingsbehov på egen arbeidsplass. Tema og problemstilling for prosjektet skal bestemmes i fellesskap mellom arbeidsgiver og student. I samarbeid med faglærer og praksisveileder skal studentens utviklingsprosjekt ta utgangspunkt i mål fra studieplanen

Tema for prosjektet må forholde seg til:

1. læringsutbyttebeskrivelse for fordypingsmodulene
2. spesifikt læringsutbytte som studenten utarbeider for det konkrete prosjektet

3.3 Underveis- og sluttvurdering

Underveisvurdering gis i form av veiledning, se pkt 1.6. Det arrangeres også et fagseminar der studenten presenterer resultatet av utviklingsarbeidet for medstudenter og eventuelt andre involverte i prosjektet. Tilbakemeldingene fra kollegaer, veiledere og medstudenter innarbeides i praksisrapporten.

Studenten får sluttvurdering på utviklingsprosjektet etter kriteriene 1 – 6 i pkt. 5.4.1. i studieplanen. Sluttvurdering på praksisperioden er bestått/ikke bestått. På vitnemålet skal det stå en kort beskrivelse av utviklingsarbeidet og dets innhold.

3.4 Veiledning

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Underveisvurdering (formativ vurdering) skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, rammefaktorer og mål for praksisperioden, studentenes læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse.

Faglærer fra skolen veileder studenten i arbeidet med dokumentasjon av utviklingsarbeidet. Læreren gjennomfører 3x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden. Faglærer har ansvar for:

- godkjenning av tema og problemstilling
- utforming av praksisrapport
- veiledning av det oppgavetekniske, den skriftlige praksisrapporten

Veileder på arbeidsplassen har det faglige ansvaret for veiledning av utviklingsprosjektet. Veileder på arbeidsplassen må ha utdanning tilsvarende fagskole eller høyere utdanning, og bør være en som kan godkjenne de praktiske gjennomføringstiltakene i prosjektet. Strukturert veiledning på arbeidsplassen bør tilsvare 2 timer pr uke. I tillegg gis det "her og nå"- veiledning ved behov. Ved praksisgjennomføring som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass, bør minimum en dag i uken settes av til arbeid med prosjektet. Veileder på arbeidsplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet.

Tema for veiledning på arbeidsplassen er:

- faglig innhold
- faglig forståelse
- individrettet- og personorientert omsorg
- refleksjon over egen yrkesutøvelse og utviklingsmuligheter
- kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering
- ressursutnyttelse
- prosjektarbeidet som prosess

4. PRESENTASJON AV UTVIKLINGSARBEIDET

4.1 Generelt

Presentasjon av eget arbeid er en obligatorisk del av et utviklingsarbeid. Erfaring fra gjennomføring av utviklingsprosjektet skal presenteres både for egne kolleger og medstudenter i praksisperioden. Hensikten med begge disse presentasjonene er å dele erfaringer og få tilbakemeldinger som kan bidra til å bedre drøftingsgrunnlaget i prosjektrapporten. De to presentasjonene planlegges i samarbeid mellom student og praksisveileder. Presentasjonen skal skje på arbeidsplassen for kollegaer og midtveis i praksisperioden overfor medstudenter. Det kan også være hensiktsmessig å holde en presentasjon for medstudenter når praksisperioden er avsluttet.

4.2 Planlegging

I planleggingssamtale med veileder skal studenten:

- ✓ presentere og belyse problemstilling ✓ presentere framdriftsplan
- ✓ gi detaljer om framdrift og status
- ✓ belyse positive sider ved arbeidet og eventuelle problemer
- ✓ vurdere behov for justeringer av innhold og framdriftsplan

4.3 Presentasjon på arbeidsplassen

Presentasjonen holdes for kollegaer, avdelingsleder og andre interesserte. Denne presentasjonen bør fortrinnsvis skje midtveis i prosjektet der studenten skal:

- ✓ presentere og belyse problemformulering
- ✓ gi detaljer om framdrift og status
- ✓ belyse positive sider ved arbeidet og eventuelle utfordringer
- ✓ vurdere behov for justeringer av innhold og framdriftsplan
- ✓ beskrive hvilken nytte responsen fra kollegaer kan ha på selve prosjektet

4.4 Presentasjon for medstudenter

Presentasjonen holdes for de andre studentene i klassen, faglærere, veileder eventuelt avdelingsleder og andre interesserte. Denne presentasjonen skal omhandle hovedmomentene fra prosjektgjennomføringen og de funn/ svar som er fremkommet.

Innenfor en tidsramme på en time skal studenten:

- ✓ presentere mål, problemformulering og avgrensinger
- ✓ begrunne metodevalg og innhenting av data
- ✓ beskrive eventuelle utfordringer og hvordan de ble taklet
- ✓ presentere resultat og funn som belyser problemformuleringen
- ✓ innhente tilbakemeldinger som kan bidra til å bedre drøftingsgrunnlaget i prosjektrapporten

5. DOKUMENTASJON

5.1 Generelt

Studentene utarbeider en detaljert praksisrapport som dokumenterer utviklingsarbeidet:

- Forord
- Innledning
 - Beskrivelse av tema, problemstilling og mål for utviklingsprosjektet
 - Avgrensninger/begrunnelser
 - Begrepsavklaring
 - Metodedel (her skal den praktiske gjennomføringen av prosjektet beskrives)
- Relevant teori som belyser tema og problemstilling
- Presentasjon av resultat og funn som belyser problemformuleringen
- Drøfting (her skal tilbakemeldinger og erfaringer fra prosjektet fra kollegaer, brukere og veiledere inn)
- Konklusjon
- Studentens egen vurdering av prosjektet
 - oppsummere det *faglige* resultatet
 - gi en *vurdering* av det *faglige arbeid og læringsprosessen*
 - *Hvilke læringsmål er oppnådd jfr emnene i studieplanen og målene for praksisperioden?*
- Litteratur/kildebeskrivelse

Selve prosessen med prosjektet er en vesentlig del av gjennomføringen. Holdninger til medstudenter/medarbeidere, evnen til å løse/takle problemer av teknisk art eller problem i samarbeidsforhold er viktige elementer i denne prosessen. Disse forhold vil inngå i vurderingen av helhetlig kompetanse til den enkelte student. Det er viktig med dokumentasjon av alle forhold som har med prosess og produkt å gjøre. Dokumentasjon av utviklingsarbeidet være av en slik kvalitet at det kan overføres til ordinær praksis etter at prosjekt/praksisperioden er avsluttet.

5.2 Framdriftsplan

En framdriftsplan for hovedaktiviteter i utviklingsarbeidet er nødvendig for planlegging. Alle tidsfrister knyttet til framdriften av prosjektet skal plasseres i framdriftsplanen som milepæler. Dato/milepæl for status- og sluttrapportering fastsettes i samråd med veileder. Det er viktig at framdriftsplanen er forankret på arbeidsplassen.

Milepæler:

Arbeidsproblemstilling dato

Godkjent formulering av problemstilling dato
Godkjent læringsutbytte dato
Presentasjon av foreløpig arbeid (midt i perioden) . dato
Presentasjon på arbeidsplassen (midt i perioden) dato
Eventuelt presentasjon ved avsluttet praksis dato
Innlevering av prosjektrapport..... dato

5.3 Prosjektdagbok/logg

I løpet av utviklingsarbeidet fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer. Loggen skal beskrive framdrift i prosjektet fra uke til uke. Beskrivelsene hentes fra samhandlings situasjoner og skal ta utgangspunkt både i positive og negative erfaringer. Hensikt med loggskrivningen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse. På den måten kan refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis bidra til å videreutvikle faglig kompetanse og oppøve evnen til å se alternative handlingsalternativer. Denne loggen skal være ajourført og tilgjengelig for veileder på arbeidsplassen og faglærer med maks en ukes etterslep.

5.4 Prosjektmappe

Alt materiale som angår utviklingsarbeidet samles i en prosjektmappe. Det kan være rapporter, brev, møtoreferater, funn og foreløpige konklusjoner i henhold til problemformulering. Framdriftsplan (se pkt. 5.2) og logg (pkt. 5.3) er obligatoriske vedlegg til prosjektrapporten, se pkt 4.1. Studenten velger vedlegg fra prosjektmappen som er egnet til å belyse og være til hjelp i drøftingen av utviklingsarbeidet. Alle data skal kvalitetssikres, og etiske retningslinjer som taushetsplikt, anonymisering, frivillig deltagelse vektlegges og dokumenteres.

5.5 Prosjektrapport

Prosjekt mappe og logg er en støtte for prosjektrapporten. Prosjektrapporten skal være innbundet og tilgjengelig for veileder og arbeidsgiver. På grunn av forhold som blant annet taushetsplikt, er det leder på arbeidsplassen som avgjør hvor tilgjengelig rapporten skal være. Prosjektrapporten leveres i egen innleveringsmappe på Fronter. Hver student lager et oppsummeringsnotat med egen vurdering som vedlegg til prosjektrapporten basert på følgende hovedpunkter:

- vurdering av det faglige arbeidet og læringsprosessen
- oppsummering av eget læringsutbytte

5.6 Vurdering av praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass

Praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass utgjør en selvstendig modul.

Vurdering på det skriftlige arbeidet gis etter kriteriene 1-6, se pkt 5.4.1i studieplanen. Praksisperioden vurderes med bestått/ikke bestått

VEDLEGG 1: MAL FOR PROSJEKTBEKRIVELSE SOM VEDLEGG TIL VITNEMÅL

Tittel:

Prosjektbeskrivelse:.....(maks. 6 linjer)

Beskrivelse av gjennomføringen:.....

Modulnummer som spesielt inngår i prosjekt som praksis:.....

Prosjektets omfang: fagskolepoeng av totalt 60 for hele utdannelsen

Varighet:

Veiledere:.....

Beskrivelsen må forelegges veilederne for godkjenning og leveres elektronisk til faglærer.

RETNINGSLINJER FOR
PRAKSISPERIODEN
FOR FAGSKOLTDANNING VED
FAGSKOLEN OSLO AKERSHUS

LÆRINGSUTBYTTE - VEILEDNING - VURDERING
FORVENTNINGER - ARBEIDSKRAV

1. GENERELT OM ORGANISERING AV PRAKSISSTUDIET	3
1.1 TURNUSPLAN OG TILSTEDEVÆRELSE	3
1.2 BRUKERSITUASJONER	3
2. LÆRINGSUTBYTTE FOR PRAKSISPERIODEN	3
2.1 OVERORDNET LÆRINGSUTBYTTE FOR PRAKSISPERIODEN	3
2.2 LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSE FOR PRAKSISPERIODEN	4
3. VEILEDNING OG VURDERING	4
3.1 PRAKSISVEILEDER	4
3.2 VEILEDNINGSGRUNNLAG FOR PRAKSIS	5
3.3 VEILEDNINGSSAMTALER OG UNDERVEISVURDERING	5
3.4 SAMLING FOR ERFARINGSDELING	5
3.5 SLUTTVURDERING	5
4. FORVENTNINGER TIL STUDENT, PRAKSISVEILEDER OG LÆRER	6
4.1 FORVENTNINGER TIL STUDENTEN	6
4.2 FORVENTNINGER TIL PRAKSISVEILEDER	4.2
4.3 FORVENTNINGER TIL LÆRER	6
5. ARBEIDSKRAV I PRAKSIS	6
5.1 ARBEIDSKRAV 1: <i>EGET STÅSTED OG FØRFORSTÅELSE</i>	7
5.2 ARBEIDSKRAV 2: <i>BESKRIVELSE AV EGET LÆRINGSUTBYTTE</i>	5.2
5.3 ARBEIDSKRAV 3 OG 4: <i>BESKRIVELSE AV EN AKTUELL SITUASJON FRA PRAKSISPERIODEN (CASE)</i>	8
5.4 ARBEIDSKRAV 5: LOGG FOR EGENREFLEKSJON	8
6. VEDLEGG 1: HALVTIDSVURDERING	9
7. VEDLEGG 2: VURDERINGSSKJEMA - SLUTTVURDERING	10

1 GENERELT OM ORGANISERING AV PRAKSISSTUDIET

Praksisstudiet skal gjennomføres på en arbeidsplass innenfor et fagfelt knyttet til fordypningen i utdanningen. Med utgangspunkt i studentens erfaringer og interesser vil skolen prøve å etterkomme studentens ønsker om praksissted. Fagskolen Oslo Akershus inngår avtale med praksisstedet. Praksis skal benyttes til direkte eller indirekte brukerrettet arbeid, og være utgangspunkt for fordypningsoppgaven. Praksisperioden har en varighet på 10 uker lagt til deler av 3. og 4. semester. Studiestedet organiserer minst en felles samling for erfaringsdeling i løpet av praksisperioden.

1.1 Turnusplan og tilstedeværelse

Praksisperioden beregnes til gjennomsnittlig 30 timer tilstedeværelse og én studiedag pr. uke i ti uker. En gjennomsnittlig arbeidsdag er på 7 ½ time + ½ time lunsjpause. Det er obligatorisk tilstedeværelse. Det forutsettes at studenten deltar aktivt i praksisfeltet, for å kunne realisere både det generelle læringsutbyttet og studentens eget konkretiserte læringsutbytte for praksis. For at praksisperioden skal kunne vurderes til bestått, må studenten ha vært til stede minimum 90 % av den planlagte praksistiden. Fravær utover 10 % må tas igjen.

Studenten planlegger egen turnusplan som godkjennes av lærer og praksisveileder. For at studenten skal få gode læresituasjoner, bør studenten i størst mulig grad følge praksisveilederens turnus.

1.2 Brukersituasjoner

Brukersituasjonene som helse- og oppvekstarbeideren møter i praksisperioden kan være utfordrende. Det kan for eksempel være akutte situasjoner som stiller krav til yrkesutøverens kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse. Det er derfor nødvendig at yrkesutøveren kan samarbeide med andre fagpersoner for å bistå til beste for brukeren.

2. LÆRINGSUTBYTTE FOR PRAKSISPERIODEN

2.1 Overordnet læringsutbytte for praksisperioden

Kunnskap:

Studenten kan

- sette teoretisk kunnskap fra utdanningen i sammenheng med

praktiske ferdigheter *Ferdigheter:*

Studenten kan:

- se betydningen av tverrfaglig samhandling
- bidra aktivt med egen kompetanse
- ivareta eget fags særegenhet i en tverrfaglig sammenheng
- gi faglige begrunnelser av sin individrettede- og personorienterte

omsorg i sitt arbeid med personer med demens og/ eller alderspsykiatri *Generell kompetanse:*

Studenten kan:

- drøfte etiske utfordringer og utvikle egen relasjonskompetanse til brukere, foresatte, pårørende og kolleger

2.2 Læringsutbyttebeskrivelse for praksisperioden

Kunnskap	<p><i>Studenten skal etter fullført praksis ha kunnskap om:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • teori om helsesektoren generelt og praksisstedet spesielt • ansvarsområdene til andre yrkesgrupper på praksisstedet
Ferdigheter	<p><i>Studenten skal etter fullført praksis kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • anvende kunnskap fra teori til praktisk utførelse • ta initiativ til og delta i samarbeid med egen og andre yrkesgrupper på praksisstedet • kommunisere og inngå i samarbeid med brukere, foresatte, pårørende og kolleger om utformingen av mål og delmål, utformingen av tiltak og vurderingsrutiner
Generell kompetanse	<p><i>Studenten skal etter fullført praksis:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ha generell kompetanse for å utøve etisk forsvarlig praksis og ta initiativ til å drøfte etiske problemstillinger • ha generell kompetanse i å vurdere egen praksis ut fra kritisk analyse av arbeidsprosess og sluttresultat

Studenten skal i samråd med læreren og veileder også konkretisere sin egen læringsutbyttebeskrivelse i henhold til praksisplassens egenart og den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for praksisperioden.

3. VEILEDNING OG VURDERING

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Underveisvurdering (formativ vurdering) skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, rammefaktorer og mål for praksisperioden, studentens læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse.

3.1 Praksisveileder

Veileder på praksisplassen må ha tilsvarende fagskoleutdanning eller høyere utdanning. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 2 timer pr uke. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Veileder på praksisplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet i praksisperioden. Tema for veiledning er:

- faglig innhold
- faglig forståelse
- individrettet- og personorientert omsorg
- refleksjon over egen yrkesutøvelse og utviklingsmuligheter
- kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering
- ressursutnyttelse

Faglæreren gjennomfører 3x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden.

3.2 Veiledningsgrunnlag for praksis

I løpet av den første uka i praksisperioden skal studenten formulere sitt veiledningsgrunnlag som skal inneholde:

- en kort oversikt over tidligere arbeidserfaring
- en beskrivelse egen opplevelse av sterke og svake sider
- en vurdering av egne lærings- og veiledningsbehov for å møte arbeidskrav knyttet til praksis

Hensikten er å klargjøre for seg selv, veileder og lærer hvilke veiledningsbehov den enkelte student har.

3.3 Veiledningssamtaler og underveisvurdering

Veiledning i praksis er en forutsetning for å nå målet med praksis. Veiledningssamtalen er en formell samtale om studentens læringsutbytte i henhold til mål for perioden. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 2 timer pr uke og avtales mellom praksisveilederen og studenten. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Tema for samtalen kan være gjensidige forventninger til praksis, behov for veiledning og tilrettelegging, praksisfeltets muligheter og begrensninger for faglige ressurser.

Veiledningen skal foregå fortløpende for å sikre nødvendig underveisvurdering som fremmer læring og faglig utvikling (formativ vurdering). I veiledningssamtalene viser studenten oppnådd læringsutbytte gjennom faglig begrunnelse for egen yrkesutøvelse og synliggjør med dette sin faglige handlingskompetanse. Det gjennomføres en målsamtale i løpet av første praksisuke mellom lærer, praksisveileder og student. Studenten utformer deretter en konkretisert læringsutbyttebeskrivelse. Dette danner grunnlag for underveisvurderingen. Det gjennomføres en planlagt vurderingssamtale midtveis i praksisperioden (se vedlegg 1). Hvis det er fare for at studenten ikke viser tilstrekkelig læringsutbytte for å bestå, skal det gis skriftlig varsel og veiledning på et så tidlig tidspunkt at det er mulig for studenten å kunne bestå praksis.

3.4 Samling for erfaringsdeling

Studiestedet organiserer minst en felles samling for erfaringsdeling ca halvveis i praksisperioden. Utgangspunktet er refleksjoner og logg fra erfaringer på praksisstedet.

3.5 Sluttvurdering

Sluttvurdering (summativ vurdering) gis som bestått / ikke bestått praksisperiode. Grunnlaget for vurdering er læringsutbyttebeskrivelsen. Studenten, praksisveileder og lærer deltar i en formell planlagt vurderingssamtale etter fullført praksisperiode. Tid og sted for samtalen avtales i god tid før studenten slutter i praksis. Etter sluttvurderingen undertegner praksisveileder og student vurderingsdokumentet for praksis (vedlegg 2).

4. FORVENTNINGER TIL STUDENT, PRAKSISVEILEDER OG LÆRER

4.1 Forventninger til studenten

Studenten har ansvar for:

- å gjennomføre praksisprogrammet
- å planlegge og utarbeide turnusplan i samarbeid med praksisveileder
- å utarbeide eget læringsutbytte for praksisperioden ut fra mulighetene som finnes på praksisstedet og utdanningens overordnede læringsutbytte
- å avtale tid til å gjennomgå ønsket læringsutbytte med praksisveileder og lærer
- å formulere veiledningsgrunnlag, se pkt. 3.1
- å ta initiativ til å søke råd og veiledning ved behov utenfor fastsatte veiledningssamtaler
- å evaluere egen innsats og egenutvikling under praksisperioden
- å levere arbeidskrav innen frist (i mappe på Fronter)
- å levere underskrevet dokument for vurdering av praksis til skolen

4.2 Forventninger til praksisveileder

Praksisveileder har ansvar for:

- å veilede studenten
- å gjøre seg kjent med studentens veiledningsgrunnlag, se pkt 3.1

- å gjøre seg kjent med godkjenne studentens konkretiserte læringsutbytte for praksisperioden
- å legge forholdene til rette for at studenten skal kunne nå ønsket læringsutbytte for praksisperioden
- å samarbeide om å utarbeide turnusplan
- å hjelpe til å velge ut relevante læresituasjoner
- å gi råd og støtte til studenten og påse at studenten ikke overvurderer egen kompetanse
- å vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått
- å underskrive vurderingsdokumentet for praksis

4.3 Forventninger til lærer

Læreren har ansvar for:

- å veilede studenten i konkretisering av læringsutbytte
- å gjøre seg kjent med studentens turnusplan
- å samarbeide med student og praksisveileder om å legge til rette for veiledning og underveisvurdering
- å lede veiledning felles samling for erfaringsdeling
- å gi studenten tilbakemelding på arbeidskrav

5. ARBEIDSKRAV I PRAKSIS

Arbeidskrav til praksisperioden er fire obligatoriske oppgaver samt logg for egenrefleksjon som skal besvares og innleveres etter fastsatt oppsett. Arbeidskrav og loggføring av egenrefleksjon kan bidra til å synliggjøre studentens læringsarbeid i praksis og inngå som dokumentasjon for sluttvurderingen.

5.1 Arbeidskrav 1: *Eget ståsted og førforståelse*

Studenten skal beskrive egne praksiserfaringer og førforståelse. Hensikten er å øke studentens bevissthet om tidligere erfaringer som utgangspunkt for å videreutvikle nye praksiserfaringer og læringsutbytte.

Mal for utforming av oppgaven:

- Studentens navn
- Når var du ferdig med grunnutdanningen din?
- Hva er den viktigste motivasjon for å ta fagskoleutdanning innen helse?
- Hvilke arbeidserfaring har du som yrkesutøver innen helse- og oppvekstfag?
- Hvilke områder innen helse og oppvekst er du spesielt opptatt av?
- Hva opplever du som dine sterke sider som yrkesutøver?
- Hvilke områder ønsker du å endre eller videreutvikle?
- Skisser hvilke områder innen fordypningsområdet og læringsutbyttebeskrivelsen som du ønsker å arbeide med i praksisperioden innenfor rammene av utdanningens læringsutbytte for praksis. Begrunn svaret.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av eget ståsted og praksiserfaringer etter malen ovenfor.

Omfang: ca. 1-2 sider

Vurdering: Godkjent/ikke godkjent

Oppgaven leveres i egen innleveringsmappe på Fronter i løpet av første uke av praksisperioden

5.2 Arbeidskrav 2: *Beskrivelse av eget læringsutbytte*

Arbeidskravet har som formål at studentens skal kunne være delaktig i å utforme mål for eget læringsarbeid i praksisperioden. Dette kan bidra til å øke studentens interesse og ansvar for å utnytte praksisperioden best mulig. Beskrivelsen skal ta utgangspunkt i overordnet læringsutbyttet for utdanningen, praksisstedets rammer og studentens egne ønsker og behov som beskrevet i arbeidskrav 1, se pkt. 5.1

Læringsutbyttebeskrivelsen skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Ønsket læringsutbytte skal være konkret, relevant, realistisk og målbart:

Kunnskap som beskriver hva studenten skal kunne av faktakunnskap, begreper, teorier, prinsipper og metoder.

Ferdigheter som beskriver hva studenten kan utføre og på hvilken måte studenten kan anvende kunnskapen til å løse utfordringer i nye situasjoner.

Generell kompetanse som beskriver utvikling av refleksjon, holdninger, verdier, normer, som grunnlag for handlinger. Kommunikasjon og samhandling med bruker, foresatte og pårørende kan vektlegges.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av eget læringsutbytte for praksisperioden.

Omfang: ca 1-2 side

Vurdering: godkjent/ikke godkjent, studenten får veiledning og underveisvurdering av lærer og praksisveileder.

Oppgaven leveres i egen innleveringsmappe på Fronter i løpet av andre uke av praksisperioden

5.3 Arbeidskrav 3 og 4: *Beskrivelse av en aktuell situasjon fra praksisperioden (case)*

Studenten skal beskrive to case i praksisperioden. Utgangspunktet er arbeid med bruker av tjenesten. Hensikten er å oppøve evnen til refleksjon og faglige begrunnelser i egen yrkesutøvelse, samt tverrfaglig samarbeid.

Studenten følger opp en bruker i minimum en uke og skal deretter:

- arbeid med case skal ta utgangspunkt i beskrivelse av eget læringsutbytte, se pkt. 5.2
- beskriv hvilke utfordringer brukeren står overfor i sin aktuelle situasjon
- velge ut to fokusområder for nødvendige målrettede tiltak
- gjøre rede for og begrunn egne valg for planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltakene

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse to case i løpet av praksisperioden.

Omfang: ca. 4 sider for hvert case

Vurdering gis etter kriteriene 1 – 6, se egen beskrivelse i studieplanen. Studenten får i tillegg skriftlig tilbakemelding fra lærer.

Første case leveres etter 5.praksisuke, det andre etter gjennomført praksis. Begge leveres i egen innleveringsmappe på Fronter.

5.4 Arbeidskrav 5: Logg for egenrefleksjon

I løpet av praksisperioden fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer.

Beskrivelsene hentes fra samhandlingssituasjoner og skal ta utgangspunkt både i positive og negative erfaringer. Hensikt med loggskrivningen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse. På den måten kan refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis bidra til å videreutvikle faglig kompetanse og oppøve evnen til å se alternative handlingsalternativer.

Eksempel:

Beskriv kort en hendelse eller hendelsesekvens. F.eks. kan det stilles følgende spørsmål:

- hvilke reaksjoner hadde jeg? (tanker, følelser, kroppsreaksjoner) - hva gikk umiddelbart forut for min reaksjon / hva var situasjonen?
- hva fulgte etter min reaksjon / ble noe endret?
- hvilke handlingsalternativer forelå?
- hvilke faglige og etiske begrunnelser anvendte jeg?
- hva lærte jeg av situasjonen?
- hvordan kan jeg nyttiggjøre meg dette i egen yrkesutøvelse?

Rammer:

Skriftlig individuell logg i løpet av praksisperioden.

Omfang: minimum 5, maksimum 10 sider

Vurdering: loggen kommenteres skriftlig av faglærer

Etter endt praksisperiode leveres loggen på Fronter i en egen mappe som heter Logg

6. VEDLEGG 1: HALVTIDSVURDERING

Fagskolen Oslo Akershus - Avdeling for helsefag

Fagskoleutdanning i

Halvtidsvurdering foretatt:.....(dato)

Fravær til nå i perioden:.....(antall timer)

Student:.....sign.

Praksisveileder:.....sign.

Lærer.....sign.

Evt. kommentar:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hvis det oppstår tvil om at studenten kan oppfylle beskrevet læringsutbytte og få bestått ved praksisperiodens slutt, skal studenten gis skriftlig varsel om dette snarest og senest 3 uker før praksisperiodens avslutning.

Skriftlig varsel om stryk er gitt:.....(dato).

Arbeidskrav knyttet til praksisperioden	Godkjent	Ikke godkjent
Arbeidskrav 1: <i>Egen ståsted og forforståelse</i>		
Arbeidskrav 2: <i>Beskrivelse av eget læringsutbytte</i>		
Arbeidskrav 3: <i>Case 1</i>		

Arbeidskrav 4: <i>Case 2</i>		
Arbeidskrav 5: Logg for egenrefleksjon		

9

7. VEDLEGG 2: VURDERINGSSKJEMA - SLUTTVURDERING

Fagskolen Oslo Akershus - Avdeling for helsefag

Fagskoleutdanning i

Vurderingsskjema for gjennomført praksis

Studentens navn:.....

Praksissted:.....

RESULTAT:.....(bestått/ikke bestått)

Fravær:.....(antall timer)

Tidsrom:.....

Student

Praksisveileder

Lærer

Ferdig utfylt skjema oversendes skolen